

IZ SVETA TIŠINE

Glasilo Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije

ISSN 1318-1394

Letnik XXXIV, št. 1, 2 / januar, februar 2013

- **NOVI ZAKON O POKOJNINSKEM IN INVALIDSKEM ZAVAROVANJU**
- **10-LETNICA ZAKONA O UPORABI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA**
- **20 LET DELOVANJA ŠPORTNE ZVEZE GLUHIH SLOVENIJE**

POŠILJANJE PISNEGA IN SLIKOVNEGA GRADIVA ZA GLASILO IST

V naše uredništvo prihajajo različne vrste datotek in fotografij za objavo. Radi bi vas vnovič spomnili na že napisana navodila, kako in v kakšni obliki je treba pripraviti in poslati datoteke. Le ob upoštevanju navodil bomo lahko zagotovili kakovost našega tiskanega medija.

BESEDILNE DATOTEKE

Besedila naj bodo napisana v računalniškem programu Word. Besedila, poslana v programu PDF ali skenirana, bomo zavrnil, z izjemo vabil, diplom, dopisov, priznanj itd.

SLIKOVNE PRILOGE

Pri fotografiranju je za objavo dobre fotografije potrebno upoštevati naslednje nastavitve na posameznih napravah: če so digitalne fotografije narejene s fotoaparatom, izberite nastavev kakovosti slike HQ (3072 x 2304) ali SHQ (3072 x 2304). Nekateri profesionalni fotoaparati imajo za nastavev kakovosti slike črko L (Large). Tovrstne fotografije so običajno v formatu jpg, kar ustreza zahtevam našega glasila. Če pošiljate skenirane predloge, resolucijo (kakovost slike) nastavite na 300 dpi, širina pa naj bo vsaj trinajst centimetrov. Tako skenirano predlogo shranite v formatu jpg. Če nimate kakovostnega optičnega čitalca, vam priporočamo, da nam v uredništvo pošljete izvirno predlogo. Fotografije, ki ste jih naložili s svetovnega spleta, naj imajo ločljivost vsaj 1200 x 900 točk, datoteka pa naj bo velika vsaj 440 KB. Fotografije ne smejo biti prilepljene v Wordov dokument! Ko boste besedilo v Wordu poslali po elektronski pošti, zraven pripnite še fotografije v formatu jpg. Če poslane fotografije in besedila ne bodo ustrezala navodilom, bomo članke prisiljeni zavrniti oziroma jih objaviti brez fotografij.

UREDNIŠTVO

OBVESTILO UREDNIŠKEGA ODBORA

Leto 2012 je za nami in želimo si, da bi tudi letos z veseljem prebiral naš časopis. Pred vami je dvojna številka glasila Iz sveta tišine, v kateri boste našli veliko zanimivega in raznovrstnega branja. Zaradi pomanjkanja prispevkov smo se v uredništvu odločili, da združimo januarško in februarško številko. Zahvaljujemo se vam za prispevke in upamo, da boste z enako vnemo z nami sodelovali še naprej. Glasilo Iz sveta tišine prispeva h kulturni istovetnosti in zgodovini gluhih, naglušnih, gluhoslepih ter oseb s polževim vsadkom, zato so vsi prispevki zelo pomembni.

Če bi želeli tudi sami napisati prispevek, ste pristrčno vabljeni, da ga pošljete po elektronski pošti ali na naslov Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, s **prispisom 'za IST'**.

Če se vam zdi naše glasilo zanimivo in ga želite prejemati, vas vabimo, da nam na naslov Zveze ali po elektronski pošti sporočite svoje ime, priimek in naslov, da vas uvrstimo med njegove prejemnike.

Ne pozabite tudi na spletno glasilo IST, ki je dosegljivo na spletni strani **www.zveza-gns.si**.

Še vedno velja vabilo za dejavno sodelovanje pri ustvarjanju našega skupnega glasila Iz sveta tišine. Svoje prispevke s priloženimi fotografijami pošljite na e-naslov **urednistvo.ist@zveza-gns.si**.

UREDNIŠTVO

Uvodnik

Polni načrtov in želje po izboljšanju položaja oseb z okvaro sluha smo zakorakali v novo leto. Vlada je lani posegla v mnoge pravice državljanov in jim s tem otežila zadovoljevanje osnovnih potreb. Osebe z okvaro sluha so v tem primeru še posebej ranljive, saj so zaradi nizke izobrazbene strukture in senzorne invalidnosti na dnu socialne lestvice.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je nestrankarska, nevladna, strokovna organizacija, ki si skupaj s trinajstimi lokalnimi društvi prizadeva za enakopraven položaj in pravice oseb z okvaro sluha. Posebni socialni programi, ki jih izvajamo, dopolnjujejo državno skrb, v mnogih primerih pa skrb države tudi nadomeščajo, saj gluhi še vedno niso upravičeni do nobenega tehničnega pripomočka. Tako se prek Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij financira izvajanje posebnih socialnih programov in nakup nepogrešljivih tehničnih pripomočkov, ki jih država ne zagotavlja.

Ne razumem, zakaj država gluhi mamici, ki se ji rodi otrok, ne more zagotoviti svetlobne elektronske varuške, ki si jo zaradi socialnega položaja ne more privoščiti, ter zakaj gluhemu šolarju, dijaku in študentu ne more zagotoviti tolmača-zapisnikarja za enakopraven položaj pri pridobivanju izobrazbe. Prav tako ne razumem, zakaj imajo pravico do sistema za lažje poslušanje in sledenje govoru (FM sistema) le naglušni otroci, ko se začnejo izobraževati v redni osnovni šoli, ne pa tisti, ki obiskujejo šolo za gluhe in naglušne, pa še to le do 15. leta starosti. Vsakemu, ki je pri zdravi pameti, je jasno, da se otrok govora, izgovarjave in besed najlažje nauči pred vstopom v šolo. Sprašujem se tudi, zakaj država invalidov ne spodbuja in jim ne omogoča enakopravnega položaja v družbi, temveč še tisto peščico, ki si želi boljše prihodnosti in boljše izobrazbe, potiska nazaj na socialno dno.

Adem Jahjefendić

IZDAJATELJ: Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije, Drenikova 24, Ljubljana, telefon: 01/500 15 00, telefaks: 01/500 15 22 **SPLETNA STRAN:** www.zveza-gns.si
UREDNIK: Adem Jahjefendić, urednistvo.ist@zveza-gns.si **UREDNIŠKI ODBOR:** Zdenko Tomc, Franci Mulej, Boris Horvat, Nina Janžekovič, Aleksandra Rijavec Škerl, Nataša Kordiš
LEKTORICA: Barbara Perc **OBLIKOVANJE:** Franc Planinc **TISK:** Farba, grafične storitve d. o. o. Uredništvo si pridržuje pravico do objave, neobjave, krajšanja ali delnega objavljanja nenaročenih prispevkov v skladu s poslanstvom in prostorskimi možnostmi glasila. V posameznih primerih mnenja posameznikov ne izražajo obvezno tudi mnenja ZDGNS. Nenaročenih besedil in fotografij ne vračamo. Ponatis celote ali posameznih delov je dovoljen le s pisnim privoljenjem. Anonimnih prispevkov oziroma prispevkov, ki žalijo čast drugih, ne objavljamo. Glasilo je brezplačno in v javnem interesu, zaradi česar na podlagi 8. točke 26. člena Zakona o davku na dodano vrednost (UL RS št. 89/98) ni zavezano k plačilu DDV-ja. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov.

Fotografija na naslovnici:
20-letnica Športne zveze gluhih Slovenije, foto: Arhiv ZDGNS

KAZALO

1. Uvodnik
2. S sekretarjeve mize
5. Novi zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju
6. Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2012
12. 10-letnica Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika
15. Kulturni večer ob 10-letnici Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika
16. Sramotno strokovno nerazumevanje
17. Dežela čudes
18. Zaključek leta
19. Predavanje o delovni terapiji
20. Rdeči noski
21. Podelitev tehničnih pripomočkov
22. Prednovoletna večerja v Ajdovščini
23. Nagovor sekretarja Antona Petriča ob 20-letnici delovanja Športne zveze gluhih Slovenije
24. 20 let delovanja Športne zveze gluhih Slovenije
25. Športnik invalid leta 2012
26. Pismo trenerja košarkarske reprezentance gluhih Slovenije Izidorja Križana
27. Silvestrski turnir v bowlingu
28. Našim članom

S sekretarjeve mize

Človek v življenju doseže različne stvari. To, kar je za nekoga pomembno, je lahko za drugega povsem nepomembno. Tako različni smo si. Ena stvar pa nam je skupna. Vsak od nas verjetno kdaj obžaluje, da ni več časa posvetil bližnjim ali bil v odnosu bolj obziren. Naj bo letos drugače, brez takšnih obžalovanj. Potrudimo se, da bomo imeli čas za najbližje.

PRIZNANJE MINISTRSTVA ZA DELO, DRUŽINO IN SOCIALNE ZADEVE

V veliko veselje nam je, da je naša strokovna sodelavka, sekretarka društva Auris Kranj Zlata Crljenko, za dolgoletno ter vztrajno delo z gluhih in naglušnimi prejela državno priznanje Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Iskreno ji čestitamo in verjamemo, da je s svojim delom svet gluhih in naglušnih v veliki meri odprla širši javnosti. Poleg stroke in ministrstva njeno delo ceni kar deset občin na Gorenjskem, ki so jo podprle pri kandidaturi.

Zlata Crljenko

ZAKLJUČEK LETA NA ZVEZI

Decembra smo speljali še zadnja uradna srečanja, kot sta upravni odbor Zveze in novoletni sprejem strokovnih sodelavcev ter predsednikov društev. Z namenom potrditve novega statuta in poslovnika Zveze smo sklicali tudi nekaj skupščin. Leto smo uspešno zaključili in se pred novim letom še enkrat prijetno podružili.

Novoletni sprejem strokovnih sodelavcev in predsednikov društev

OBISK NA ZAVODU ZA GLUHE IN NAGLUŠNE LJUBLJANA

S predsednico Zveze Frido Planinc sva se odzvala vabilu novega direktorja Zavoda za gluhe in naglušne Ljublja-

na Borisa Černilca in se udeležila delovnega sestanka z njim. Pogovorili smo se o številnih stvareh in poiskali možnosti sodelovanja. Imamo veliko skupnega, predvsem pa smo oboji nezadovoljni z neizvajanjem Zakona o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami. Oboji smo predstavili svoja pričakovanja, sestanek pa je bil produktiven in učinkovit.

Zadnja seja upravnega odbora Zveze

Posvet ob 10-letnici sprejetja ZUSZJ

POSVET OB 10-LETNICI SPREJETJA ZAKONA O UPORABI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik je ob letošnjem posvetu posebno pozornost posvetilo deseti obletnici sprejema Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Na dogodek so povabili predstavnike različnih ministrstev, člane delovne skupine za pripravo omenjenega zakona, tolmače in sodelavce iz društev. Spomnili so se prehojene poti in začrtali smernice dela za naprej. Največ pozornosti bo treba posvetiti uresničevanju zakona na področju izobraževanja.

20. OBLETNICA ŠPORTNE ZVEZE GLUHIH SLOVENIJE

Obeležili smo 20-letnico delovanja Športne zveze gluhih Slovenije. Prireditev je bila prijetna in dobro obiskana. Spomnili smo se začetkov vključitve v mednarodne športne organizacije gluhih, dosežkov naših športnikov, ki so z mednarodnih tekmovanj na najvišji ravni prinesli kar 41 medalj, ter posebnih dosežkov športnikov in športnih sodelavcev. Nekateri so prejeli posebna priznanja, razglasili pa so tudi športnico, športnika in športno ekipo leta.

TRETJI EVROPSKI INVALIDSKI PARLAMENT

Na povabilo evropskih poslancev Zofije Mazej Kukovič in Iva Vajgla ter Nacionalnega sveta invalidskih organizacij Slovenije sem prisostvoval zasedanju

Slovenski predstavniki na zasedanju Evropskega invalidskega parlamenta

20. obletnica Športne zveze gluhih Slovenije

Evropskega invalidskega parlamenta, kjer smo po dveh dneh sprejeli posebno deklaracijo. Tema letošnjega parlamenta je bilo odstranjevanje ovir za dostopno in vključujočo družbo za vse. Na sprejemu pri omenjenih poslancih smo podrobno pojasnili dogajanje v Sloveniji in se dogovorili za okrepljeno sodelovanje.

SVET ZA INFORMATIVNE MEDIJE

Ob koncu leta se redno sestane Svet za informativne medije, ki skupaj z uredniki informativnih medijev Zveze pregleda delo v preteklem letu in začrta smernice za naprej. Zaznati je bilo nekaj konkretnih korakov na bolje, čeprav je dostopnost do informacij in komunikacij za gluhe in naglušne še vedno zelo omejena.

SPREJEM PRI NEKDANJEM PREDSEDNIKU REPUBLIKE OB MEDNARODNEM DNEVU INVALIDOV

Nekdanji predsednik republike dr. Danilo Türk je ob mednarodnem dnevu invalidov na Brdu pri Kranju gostil predstavnike invalidskih organizacij, ki delujejo v Sloveniji, in vnovič poudaril pomen njihovega delovanja ter statusa invalidov v družbi. S tem je dokazal, da je bil v svojem mandatu posebej naklonjen potrebam in zahtevam invalidov. Radi se bomo spomnili njegovih obiskov v našem studiu ter častnega pokroviteljstva in nagovora ob 80-letnici Zveze. Hvala, gospod predsednik, za vse dobro, kar ste storili za nas.

DELOVNI SESTANEK NA DIREKTORATU ZA SLOVENSKI JEZIK

Z direktorico Direktorata za slovenski jezik in strokovnimi sodelavci smo se dogovorili za možnost sofinanciranja razvoja slovenskega znakovnega jezika za gluhe. Doslej so sofinancirali izdajo priročnikov za poučevanje slovenskega znakovnega jezika, nas pa je zanimala pred-

Dr. Danilo Türk in Frida Planinc na sprejemu ob mednarodnem dnevu invalidov

vsem možnost sofinanciranja dela na slovarju znakovnega jezika.

DELOVNI SESTANEK NA DIREKTORATU ZA MEDIJE

Na Direktoratu za medije na Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport smo se udeležili delovnega sestanka z direktorjem. Znova smo spregovorili o številnih ovirah, ki jih imajo gluhi in naglušni pri dostopnosti do medijev, in se dogovorili o nadaljnjem sodelovanju. Ministrstvo vsako leto sofinancira izvajanje posebnih socialnih

programov informativne dejavnosti Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter življenjsko prispeva k boljši dostopnosti informacij za gluhe in naglušne.

SKLEP FUNDACIJE ZA FINANCIRANJE INVALIDSKIH IN HUMANITARNIH ORGANIZACIJ ZA LETO 2013

Komisije Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij so na številnih sestankih ocenjevale vloge invalidskih organizacij za financiranje programov za leto 2013. V kratkem pričakujemo še sejo sveta omenjene fundacije, kjer bodo sprejeli sklepe, ki bodo omogočili nadaljnjo financiranje izvajanja posebnih socialnih programov Zveze in društev v letošnjem letu.

Naj zaključim z mislijo avtorice Pam Brown: 'Še tako boleč brezup vas ne more uničiti, dokler se v vas skriva iskrica upanja.' V času, ko je beseda kriza skoraj na vsaki strani časopisov, je ta misel še kako resnična.

Sprejem pri nekdanjem predsedniku RS ob mednarodnem dnevu invalidov

Matjaž Juhart

Novi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2)

S 1. januarjem 2013 je začel veljavi novi Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2), ki ga je soglasno potrdil Državni zbor.

NUJNOST REFORME POKOJNINSKEGA SISTEMA

Po besedah ministrstva je reforma pokojninskega sistema nujno potrebna iz več razlogov, najpomembnejša pa sta finančna vzdržnost pokojninske blagajne in preprečitev nadaljnjega padanja višine pokojnin. Ostali razlogi so podaljšanje dejanske upokojitvene starosti (v Sloveniji so se ženske upokojevale pri povprečni starosti 58 let in 8 mesecev, moški pa 61 let in 9 mesecev), podaljšanje dobe prejemanja pokojnine (v obdobju med leti 2000 in 2011 se je doba za ženske podaljšala za 4 leta in 7 mesecev), razmerje med zavarovanci in upokojenci (po podatkih iz leta 2011 je bilo v Sloveniji 30,1 odstotkov vseh prebivalcev upokojenih), razmerje med povprečno plačo in pokojnino (pokojnine se glede na plače relativno zmanjšujejo – razmerje med plačo in pokojnino se je znižalo s 75,3 odstotkov leta 2000 na 63,1 odstotkov leta 2011) ter povprečna pokojninska doba starosti upokojencev (leta 2011 je v povprečju znašala 32 let in 7 mesecev, kar je veliko manj kot zastavljena delovna doba 40 let).

KAJ PRINAŠA NOVI ZAKON?

Bistvene spremembe, ki jih prinaša novi zakon:

- **Upokojitvena starost se je za oba spola dvignila na 65 let oziroma 15 let zavarovalne dobe.** Zakon predvideva prehodna obdobja do leta 2020, starost pri obeh spolih bo narasčala po 6 mesecev na leto, in sicer pri zavarovancih s 63 na 65 let in pri zavarovankah z 61 na 65 let. Upokojitveno starost za pridobitev starostne pokojnine bo možno znižati na račun otrok (za zavarovance, ki so dopolnili 40 let pokojninske dobe brez dokupa, se upokojitvena starost za enega otroka zniža za 6 mesecev, za dva otroka 16 mesecev, za tri otroke 26 mesecev, za štiri 36 mesecev ter za pet otrok ali več za 48 mesecev), obveznega služenja vojaškega roka (starost se lahko zniža za 2/3 obdobja služenja vojaškega roka) ter zaradi vključitve v zavarovanje pred 18. letom starosti (za ves čas dela pred 18. letom).

- **Pravica do predčasne upokojitve pri 60. letih** – lahko jo pridobi zavarovanec pri starosti 60 let, če dopolni 40 let pokojninske dobe, vendar predčasni odhod v pokoj vpliva na višino pokojnine. Za vsak mesec razlike do izpolnitve pogojev za starostno upokojitev se bo pokojnina, odmerjena glede na dopolnjeno dobo, znižala za 0,3 odstotkov.
- **Možnost delne upokojitve** – namenjena je spodbujanju podaljševanja delovne aktivnosti in kasnejše upokojitve zavarovanca. Pri delni upokojitvi lahko zavarovanec dela najmanj 4 ure dnevno ali 20 ur tedensko. Zavarovanci bodo poleg dela plače prejeli tudi delno pokojnino v odstotku, ustreznemu skrajšanju polnega delovnega časa, do dopolnitve starosti 65 let.
- **Pri pokojninski osnovi** se upošteva 24 najugodnejših let zavarovanja od leta 1970 dalje.
- **Dokup pokojninske dobe** – omogočen je dokup zavarovalne dobe za obdobja, ki niso všteta v pokojninsko dobo, za skupno največ 5 let zavarovalne dobe. V novem zakonu so predvideni tu bonusi in malusi. Bonusi se bodo določali glede na podaljševanje dela po izpolnjenem pogoju za upokojitev in malusi ob predčasni upokojitvi.
- **Usklajevanje pokojnin** bo letno pri izplačilu za mesec februar. Pokojnine se bodo uskladile za 60 odstotkov rasti povprečne bruto plače, izplačane za obdobje januar – december preteklega leta, in za 40 odstotkov povprečne rasti cen življenjskih stroškov v obdobju januar – december preteklega leta.

Aleksandra Rijavec Škerl

Uporabljeni viri:
 spletna stran Ministrstva za delo,
 družino in socialne zadeve,
 racunovodja.com,
 časnik Delo

Izvajanje posebnih socialnih programov v letu 2012

INFORMATIVNA DEJAVNOST – ZALOŽNIŠTVO

S programom aktivno delujemo na področju založništva in izdajamo vsebinsko pomembne publikacije, ki se nanašajo na življenje in delo oseb z okvaro sluha. Ker so javni mediji zanje nedostopni, so podane informacije s specifičnega področja (izobraževanja, zaposlovanja, zakonodaje, vsebinskih področij) pomembne pri ozaveščanju in krepitevi njihove identitete. Ker ni drugih podobnih programov, financiranih iz javnih sredstev, se z omenjenim programom ohranja identiteto in kulturo gluhe skupnosti. Z razvojem, raziskavami in znanstvenimi ugotovitvami na področju gluhot (gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom), dejavnostmi, življenjsko povezanimi z njimi (razvoj slovenskega znakovnega jezika, polžev vsadek, tehnični pripomočki, tehnologija), ter s spremembami v zakonodaji je za naše uporabnike življenjskega pomena, da so prek programa informativne dejavnosti – založništva seznanjeni in informirani.

V letu 2012 smo izdali:

- **publikacijo** ob 20-letnici Športne zveze gluhih Slovenije z naslovom **Športna zveza gluhih Slovenije v obdobju 1992 – 2012**
- **slikanico Peter Klepec** v znakovnem jeziku in na zgoščenki.

Upravičenci programa so osebe z okvaro sluha – gluhi, naglušni, gluhoslepi in osebe s polževim vsadkom, ki živijo na ozemlju Republike Slovenije. Ne glede na to, ali so vključeni v društva, v društvih ali na Zvezi brezplačno prejmejo omenjeni publikaciji. Materiale pošljemo tudi vsem javnim in strokovnim institucijam, ki delujejo na področju gluhot.

Slikanica Peter Klepec

INFORMATIVNA DEJAVNOST – GLASILO IZ SVETA TIŠINE

Posledice okvare sluha se najbolj kažejo na področju sporazumevanja ter dostopnosti komunikacij in informacij. Mediji v Sloveniji so neprilagojeni potrebam gluhih in naglušnih, zato s programom lastnega informiranja premagujemo komunikacijske ovire. V vsaki številki glasila pišemo o aktualnih dogodkih, ki vplivajo na življenje in delo naših uporabnikov – zakonodaji, informacijah z različnih strokovnih področij iz Slovenije in tujine ter o programih in delovanju naših organizacij. Za boljšo dostopnost in obveščeno spremljamo tudi novosti na področju tehničnih pripomočkov. Z razvojem tehnologije in z namenom omogočanja čim boljše dostopnosti do medijev vsako številko glasila objavimo tudi na spletnih straneh www.zveza-gns.si/iz-sveta-tisine, saj tehnične možnosti dopuščajo ogled vsebin prek spleta. Zaradi grobo

kršene pravice gluhih in naglušnih do nemotene dostopnosti do informacij v njim prilagojenih tehnikah s strani države, je izdajanje glasila življenjskega pomena, saj v informacijsko ozaveščeni družbi zanje predstavlja okno v svet.

Upravičeni uporabniki programa so osebe z okvaro sluha, vključene v društva gluhih in naglušnih, njihovi sorodniki, strokovni delavci, ki delajo z uporabniki, ter vse ostale strokovne organizacije (šolski centri, centri za socialno delo, domovi starejših občanov ...), ki vključujejo osebe z okvaro sluha. Glasilo pokriva celotno območje Slovenije, je brezplačno in ga osebe z okvaro sluha s pisanjem prispevkov aktivno

Glasilo Iz sveta tišine

soustvarjajo. Izhaja v nakladi 3.700 izvodov, število strani pa se mesečno spreminja (od 30 do 60). V letu 2012 smo izdali osem števil, dve sta bili dvojni, ena pa trojna. Pomembni prejemniki glasila so tudi strokovne organizacije, ki delajo z uporabniki, ter ministrstva. Prav tako ga prejemajo mednarodne organizacije, saj je povzetek preveden v angleški jezik.

Uredniški odbor se sestaja mesečno in pregleda številko preteklega meseca ter prispevke za prihodnjega.

V glasilu smo med drugim predstavili: posebno priznanje Olimpijskega komiteja Slovenije Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije, klic v sili prek SMS sporočil, filmski festival, gluhega športnika leta, življenjsko zavarovanje, naglušnost kot izgubo sluha v odrasli dobi, brezplačno letovanje socialno ogroženih, osebno asistenco – zapisničarja, posvet o izobraževanju, status študenta s posebnimi potrebami, reševanje in komunikacijo z gluhihimi v gorah, konferenco o večjezičnosti v Evropi, razvoj slovenskega znakovnega jezika ter izobraževalni seminar Evropske športne organizacije gluhih. Veliko pozornosti smo namenili tudi dogodkom, ki so se odvijali ob praznovanju mednarodnega dne gluhih in osrednji prireditvi v Krškem, športnim prvenstvom ter kulturnim prireditvam. V glasilu smo uporabnike obveščali o vsem, kar je bilo zanje pomembno.

TOLMAČENJE – RAZVOJ SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije od leta 1979 sistematično deluje na področju razvoja in uveljavitve slovenskega znakovnega jezika. Rezultat so izdani priročniki, slovarji na zgoščenkah in Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Kljub sprejetemu zakonu pa država ne za-

gotavlja sistemskega vira za njegov razvoj. Zveza program izvaja od samega začetka, saj predstavlja bistvo kulture in identitete gluhih oseb. Slovenski znakovni jezik je potrebno načrtno raziskovati in standardizirati, saj je to temeljno pri prenosu znanja. Jezik, kakršen je, zadošča predvsem socialnim potrebam, saj je njegova informacijska vrednost majhna. Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika in Konvencija Organizacije združenih narodov o pravicah invalidov izrecno govorita o priznanju, razvoju in standardizaciji omenjenega jezika, vendar ga država, ki je slovenski znakovni jezik sprejela kot jezik v Sloveniji, finančno ne omogoča. Skupina gluhih za razvoj slovenskega znakovnega jezika se redno mesečno sestaja in standardizira kretnje za posamezno besedo. Razvijajo tudi nova področja besed-kretenj, ki doslej niso bila raziskana. S tem se razširi besedni zaklad gluhih ter okrepi kulturno in zgodovinsko zavedanje jezika. Poleg raziskovanja besedišča je potrebno raziskovati tudi jezik sam z vidika različnih jezikoslovnih prvin. V sodelovanju s strokovnjaki – jezikoslovci, pisci slovarjev, sodelavci pri razvoju besedišč za posamezna področja ter strokovnim kadrom za razvoj programske opreme omogočimo delo na jeziku, ki je predpogoj za sporazumevanje gluhih ter za ohranjanje kulturne identitete gluhe skupnosti v družbi.

Uporabniki programa so gluhe osebe, ki uporabljajo slovenski znakovni jezik, tolmači, učitelji in drugi strokovni delavci, ki ga uporabljajo pri svojem delu. Program uporabljajo tudi strokovne izobraževalne institucije gluhih in naglušnih ter Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik.

Delo poteka v okviru skupine za razvoj slovenskega znakovnega jezika, ki jo sestavlja 11 članov, od tega je 10 gluhih oseb, ena oseba pa je tolmač in strokovnjak s področja slovenskega znakovnega jezika.

Na podlagi izbranega besedišča se dela analizo po regijah ter določi najpogosteje uporabljeno kretnjo, ki se jo standardizira. Poleg tega

se zapisuje tudi zgodovino in izvor kretenj. Končni izdelek so kretnje, zapisane na različnih medijih, in izdaja priročnikov. Delo se opravlja v lastnem studiu in z lastno tehnološko opremo, sproti se ga snema in pregleduje, dela pa se skupinsko in individualno. Nosilci programa so gluhe osebe.

V letu 2012 je bilo obdelanih okrog 1.700 različnih pojmov, tematska področja pa so bila raznovrstna. Skupina je obravnavala besedišče učbenika Naučimo se znakovnega jezika, besede z začetno črko p, področje osebne nege, prehrane, rastlinstva, živalstva, orožja, domačih mest, evropskih držav in mest.

V okviru programa so leta 2012 izdali učbenik Naučimo se znakovnega jezika 3, za učbenik Naučimo se znakovnega jezika 2 pa se je na Zavodu za šolstvo začel postopek potrditve kot učnega gradiva.

Projekt Multimedijски didaktični pripomoček za učenje in poučevanje slovenskega znakovnega jezika in mednarodne kretnje, ki je bil leta 2009 s strani Ministrstva za šolstvo in šport ter Centra Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja nagrajen kot najboljši jezikovni projekt v Sloveniji in je prejel evropsko jezikovno nagrado, je bil s strani Evropske komisije izbran, kot najboljši projekt v Sloveniji v obdobju 2002 – 2012. Lani je Evropska komisija pripravila konferenco Večjezičnost v Evropi, ki je potekala na Cipru. Nanjo so bili povabljeni zmagovalni projekti v obdobju desetih let iz posameznih držav članic Evropske unije. Naš projekt je prejel nagrado Evropsko jezikovno priznanje 2012.

USPOSABLJANJE GLUHIH IN GLUHO- SLEPIH ZA AKTIVNO ŽIVLJENJE IN DELO

Okvara sluha in komunikacijska oviranost gluhe, naglušne in gluho-slepe omejujeta v številnih življenj-

Brezplačno letovanje socialno ogroženih

skih situacijah, zlasti pri dostopu do informacij, kar močno vpliva na njihov položaj v družbi. Na Zvezi pripravljamo izobraževanja, ki so prilagojena potrebam naših članov. Seminarje, konference, delavnice in okrogle mize izvajamo v prilagojenih tehnikah za gluhe in naglušne, posredujemo jim ključne informacije in usmeritve ter z namenom njihovega vključevanja v družbeno okolje spremljamo zakonodajo, ki vpliva na njihovo življenje. V sodelovanju z našimi uporabniki prav tako usposabljam strokovno osebje, ki dela z osebami z okvaro sluha. V letu 2012 smo predstavili delovanje invalidskih organizacij, poslovni bonton in protokol, evidenco članstva, metodologijo Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij, posebne socialne programe, informativno dejavnost in varčevalne ukrepe. Zaradi številnih neurejenih zakonskih aktov, ki bi gluhim in naglušnim omogočali aktivno vključevanje v družbo, je naše uporabnike potrebno informirati, osveščati in usposobiti. Tako na prilagojen način – s tolmačem, s strani kompetentnih oseb, ki predstavijo vsebine, dobijo informacije iz prve roke ter z aktivnim sodelovanjem zagovarjajo svoja stališča in potrebe.

Izvedli smo tudi posvet o izobraževanju z naslovom Znakovni jezik v izobraževanju je človekova pravica. Na njem smo obravnavali vidike gluhotе, gluho skupnost v Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana, pomen etike za preseganje ovir, socialni vidik v procesu izobraževanja v integraciji in segregaciji ter pogled logopedov in surdopedagogov na izobraževanje v Sloveniji.

Program so uporabljali predstavniki vseh društev, vključenih v Zvezo, ki so jih določili v društvih. Poleg njih so sodelovali strokovni delavci, zaposleni na Zvezi in v društvih. K sodelovanju smo povabili tudi vse pristojne institucije, ministrstva in druge, ki delujejo na področju gluhotе (šolske centre, združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik itd.).

Program smo izvajali v obliki seminarjev in pri tem uporabljali vse primerne metode za izobraževanje gluhih, podprte z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo. Izvajali smo ga v lastnih objektih – domovih Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije ter v prostorih Pedagoške fakultete. Gluhi uporabniki so aktivno sodelovali pri določitvi tem in načinu izvedbe seminarjev ter pri izbiri predavateljev.

Maja lani smo izvedli dvodnevni seminar, junija pa posvet. Priprave nanju, vabila, materiale, dogovore in njihovo izpeljavo pa smo izvajali vse leto.

PSIHOSOCIALNI PROGRAM POMOČI DRUŽINAM Z GLUHO OSTARELO OSEBO OZIROMA POSAMEZNI OSTARIM GLUHIM OSEBAM V REPUBLIKI SLOVENIJI – OSEBNA ASISTENCA

Družinam ostarelih gluhih oseb oziroma posameznim ostarelim gluhim, naglušnim in gluhoslepim osebam so bile v okviru programa s strani brezposlenih gluhih in naglušnih oseb, vključenih v programe aktivne politike zaposlovanja, na voljo: dostava pripravljene hrane, priprava hrane na domu, pomoč pri oblačenju, slačenju, hranjenju, opravljanju osnovnih življenjskih

potreb, gibanju ter zlasti druženju zaredi osamljenosti. Poleg težav, ki jih imajo zaradi komunikacijske oviranosti, osebe z okvaro sluha v primeru osamljenosti doživljajo dodatno psihosocialno stisko. Uporabniki so z vključevanjem v program potrdili, da ga potrebujejo, saj se ne morejo enakovredno in na njim prilagojen način vključevati v javno mrežo tovrstnih storitev.

Brezposelni izvajalci prek vključenosti v program prispevajo k reševanju problematike, povezane s starostjo. Obenem so delovno in socialno integrirani. Rešujejo svoj problem brezposelnosti, zagotavljajo si pogoje za preživetje, z nudenjem pomoči osebam z enako ali podobno oviro pa so tudi sami deležni psihosocialne rehabilitacije.

Kriteriji za vključitev v program so starost, gluhotа, naglušnost, gluhoslepota in hkrati potreba po pomoči oziroma osebni asistenci. V letu 2012 je bilo vanj vključenih več kot sto starejših oseb.

Izvajalci v programu delajo individualno pod nadzorom mentorja oziroma strokovnega delavca društva ter na podlagi podpisanega dogovora z uporabniki programa in evidenčnega lista za posamezni mesec. Delajo 40 ur na teden. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije skrbi za medsebojno povezovanje in sodelovanje društev, vključenih v program, skupaj z njimi pridobiva sredstva, potrebna za njegovo izvajanje ter ga prek društev sproti spremlja in ocenjuje.

Program se je izvajal na domovih uporabnikov na območju delovanja Društev gluhih in naglušnih Koper, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Krško, Slovenske Konjice ter Mestnega društva gluhih Ljubljana in Kranj.

Osemnajst izvajalcev pomoči je bilo zaposlenih prek javnih del ter programov aktivne politike zaposlovanja 'Priložnost zame' in 'Asistent bom', in sicer:

- šest oseb prek javnih del,
- štiri osebe prek programa aktivne politike zaposlovanja '**Priložnost zame**' ter
- osem oseb prek programa aktivne politike zaposlovanja '**Asistent bom**'.

TEHNIČNI PRIPOMOČKI ZA GLUHE

Gluhota je težka invalidnost, katere posledice se najbolj pokažejo na področju sporazumevanja in aktivnega vključevanja v družbeno življenje. Komuniciranje je močno ovirano in oteženo, saj je nemogoče ob sebi imeti tolmača 24 ur na dan. Sodobna tehnologija omogoča lažji, prijaznejši ter obsežnejši dostop do informacij. Gluhi so edina invalidska populacija, ki nima priznane pravice do tehničnih pripomočkov, saj jih v državnih pravilnikih ni. Zaradi specifičnosti v komunikaciji se pojavijo dodatni posebni stroški, ki so posledica invalidnosti, saj sami ne morejo v celoti zadovoljevati osnovnih družinskih in družbenih potreb v okolju, v katerem živijo. Tehnični pripomočki gluhih olajšajo premagovanje komunikacijskih ovir in pripomorejo k boljši dostopnosti življenjskega okolja. Svetovna zdravstvena organizacija je pojem tehničnih pripomočkov opredelila kot sredstvo, potrebno za zdravljenje in medicinsko rehabilitacijo.

Zaradi specifičnega načina sporazumevanja je dostopnost do informacij in komunikacije zelo otežena. Razvoj sodobne tehnologije omogoča enakopravnejši dostop do omenjenih storitev. Zaradi tega se gluhih osebam z namenom olajšanja dostopnosti do informacij omogoča sofinanciranje računalniške in druge sodobne teh-

nološke opreme, na primer spletno kamero za sporazumevanje v znakovnem jeziku, UMTS prenosni telefon, pripomočke za gluhe starše (elektronske varuške) ter video naprave za komunikacijo v maternem-znakovnem jeziku. Kriterije, kdo je upravičen do tehničnih pripomočkov, določijo predstavniki vseh društev in organi društva, ki jih tudi potrdijo. Osnovni kriterij je gluhot, zaradi omejenih sredstev pa se je v letu 2012 omogočilo njihov nakup le omejenemu številu uporabnikov, in sicer 126 članom društev, pet tehničnih pripomočkov pa je bilo namenjenih za uporabo v društvih.

ORGANIZIRANJE IN IZVEDBA PROGRAMOV ZA OHRANJANJE ZDRAVJA V LASTNIH OBJEKTIH

Večina naših uporabnikov živi v zelo slabih socialnih razmerah, zato zanje izvajamo dva programa:

Program za ohranjanje zdravja članov oziroma uporabnikov v lastnih, primerno opremljenih, večnamenskih objektih v Kranjski Gori, Piranu, Fiesi in Moravskih Toplicah izvajamo že vrsto let. Omogoča druženje s sebi enakimi, kar je še posebej pomembno zaradi komunikacijske oviranosti. V domovih se v smislu kompenzacije posledic invalidnosti izvajajo tudi druge dejavnosti, na primer posveti, seminarji, usposabljanja, delavnice, likovne kolonije ter priprave gluhih športnikov pred odhodi na različna tekmovanja. Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije ima v objektih različno število ležišč – v apartmajih v Kranjski Gori 26, v Piranu 16, v Fiesi 6 ležišč in 3 pomožna ležišča (v solastništvu z dvema invalidskima organizacijama), dve prikolici v Fiesi (8 ležišč) ter v Moravskih Toplicah 16 ležišč. Skupaj je uporabnikom na razpolago 74 ležišč.

V letu 2012 je v okviru omenjenega programa letovalo 513 oseb z dru-

žinskimi člani, ki so ustvarili 2.607 nočitev.

Program za ohranjanje zdravja socialno ogroženih gluhih in naglušnih oseb ter njihovih družin v naših objektih izvajamo že šesto leto. Omogoča druženje s sebi enakimi, kar je pomembno zaradi komunikacijske oviranosti, ter predstavlja edino možnost za bivanje socialno ogroženih gluhih, naglušnih in njihovih družin. V letu 2012 smo organizirali letovanje socialno ogroženih v dveh terminih – maja in oktobra. Majsko letovanje je bilo namenjeno posameznikom in družinam, oktobrsko pa posameznikom, družinam ter gluhoslepim in njihovim osebnim asistentom. Organizirali smo tudi prilagojeno animacijo, glede na to, kdo je letoval v določenem terminu.

V preteklem letu je v okviru omenjenega programa letovalo 139 oseb.

Vsako leto v glasilu Iz sveta tišine in na spletnih straneh Zveze objavimo javni razpis, ki ga posredujemo vsem društvom gluhih in naglušnih. Na njegovi osnovi društva naredijo izbor članov, pri tem pa upoštevajo Pravilnik o uporabi objektov za ohranjanje zdravja. Kriteriji uporabe objektov so odvisni od namena – za izvajanje različnih programov jih določa že sam program, npr. šport (pred odhodi na tekmovanja v objektih potekajo priprave športnikov), filmska, gledališka ali likovna delavnica.

Za počitniške zmogljivosti je v letu 2012 skrbelo pet oskrbnikov.

Aleksandra Rijavec Škerl
strokovna vodja programov

Obveščamo vas, da smo v vsa društva poslali razpis za uporabo počitniških zmogljivosti za ohranjanje zdravja in rehabilitacijo oseb z okvaro sluha med prvomajskimi prazniki. Prijave zbirajo društva do 20. marca 2013.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije

Center možnosti in usposabljanje naglušnih za aktivno življenje in delo

CENTER MOŽNOSTI – TEHNIČNO-INFORMACIJSKA PISARNA

V Centru možnosti imamo tehnične pripomočke, ki osebam z okvaro sluha z ali brez slušnega aparata in uporabnikom polževega vsadka pomagajo razumeti in razločevati glasovni govor. V njem lahko uporabniki pred nakupom preizkusijo tehnične pripomočke, svetujemo in pomagamo pa jim tudi pri njihovi izbiri.

Predstavitve tehničnih pripomočkov

Gneča pred našim razstavnim prostorom

V preteklem letu smo skupaj s člani odbora naglušnih in zunanjimi sodelavci izvedli štiri predavanja po Sloveniji, kamor so nas povabili predstavniki društev in lokalne skupnosti. Potekala so v knjižnicah, domovih za ostarele, dnevnih centrih in občinskih prostorih. Predstavili smo tehnične pripomočke, ki so na ogled v tehnično-informacijski pisarni, ker pa mnogi v času uradnih ur ne morejo priti v Ljubljano, smo predstavitve pripravili v njihovem okolju. Na predavanjih je bilo v povprečju prisotnih deset slušateljev – gluhih, naglušnih in njihovih svojcev.

Naglušne osebe kažejo velik interes za tehnične pripomočke. Omogočajo jim, da postanejo aktivni člani družbe in dosežejo 'vidnost'. Program dobro opravlja svoj namen in dosega vse zastavljene cilje.

Na Festivalu za tretje življenjsko obdobje smo osebam z okvaro sluha in njihovim svojcem predstavili različne tehnične pripomočke, ki so jih lahko preizkusili, ter jim svetovali o možnostih njihove uporabe in nakupu. Razdelili smo tudi veliko informativnega gradiva, naš razstavni prostor pa je v treh dneh obiskalo kar 1.030 oseb.

Problemi, ki ostajajo, so plačilo tehničnih pripomočkov (uporabniki jih morajo plačati iz lastnega žepa), ni jih v redni prodaji, prodajalci slušnih aparatov ne spodbujajo uporabe funkcije T in pogosto moramo uporabnike napotiti nazaj k njim, da jim omenjeno funkcijo sploh vklopijo. Šele ko imajo funkcijo T vključeno, lahko v Centru možnosti preizkusijo poslušanje prek induktivne zanke. Kljub nenehnemu opozarjanju prodajalcev in zdravstvene zavarovalnice pa omenjena težava še vedno ostaja.

USPOSABLJANJE NAGLUŠNIH ZA AKTIVNO ŽIVLJENJE IN DELO

V program zagovarjanja pravice do posebnih socialno-govornih in akustičnih prilagoditev za naglušne osebe pri premagovanju komunikacijskih ovir v sliščem okolju smo vključili individualno svetovanje, pravno pomoč, delovanje odbora naglušnih, obveščanje in delo z javnostmi ter izdelavo informativnih gradiv. Omenjeni program je tesno povezan s programom Centra možnosti, saj poleg predstavitve tehničnih pripomočkov osebe informiramo o pravicah do slušnega aparata, njegovi uporabi, pravicah iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, pravicah iz naslova pokojninsko-invalidskega zavarovanja in nadomestilih za telesno okvaro. V letu 2012 se je odbor naglušnih sestel na treh sejah, kjer smo potrdili načrt dela, opozorili na probleme, s katerimi se srečujejo naglušne osebe v društvih, pregledali poročilo o delu za preteklo leto, predlagali udeležence na kongresu Svetovne zveze naglušnih ter skupščinah Svetovne- in Evropske zveze naglušnih in podali predloge ter smernice za nadaljnje izvajanje programov v pristojnosti odbora.

Junija lani so se predstavniki odbora naglušnih in Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije udeležili 9. svetovnega kongresa Mednarodne

Predstavniki MDGN Velenje in ZDGNS

zveze naglušnih z naslovom Boljša kakovost življenja. Med kongresom so se sestali s člani odbora Evropske zveze naglušnih, da bi se informirali o možnostih in zahtevah za organizacijo generalne skupščine leta 2015 v Sloveniji. Sestali so se tudi s sekretarjem Avstrijske zveze naglušnih, ki je opisal potek in pripravo skupščine, katero je leta 2011 s sodelavci organiziral na Dunaju.

V preteklem letu smo skupaj s člani odbora naglušnih in zunanjimi sodelavci izvedli štiri predavanja po Sloveniji – v knjižnici Slovenske Konjice, domu upokojencev Loka pri Zidanem Mostu, Fašunovi hiši na Ljubnem in v Dnevnom centru aktivnosti za starejše v Ljubljani. Slušatelje smo seznanili s pravicami do slušnega aparata, postopki njegove pridobitve in pravicami iz obveznega zdravstvenega zavarovanja, predvsem pa smo jih opozorili, na kaj morajo biti pozorni pri njegovi menjavi, preizkusu in testiranju.

Na Festivalu za tretje življenjsko obdobje smo osebam z okvaro sluha individualno svetovali o postopkih pridobitve slušnega aparata in njegovem vzdrževanju. V preteklem letu je bilo prek telefonskega in pravnega svetovanja, individualnih obiskov, predavanj in predstavi-

tve na festivalu v program aktivno vključenih 795 oseb.

Nekatere težave še vedno ostajajo, saj zdravniki, specialisti za otorinolaringologijo, na izvide ne napišejo odstotka izgube sluha po Fowlerju in s tem osebam z okvaro sluha omejujejo uveljavljanje pravic iz naslova nadomestila za telesno okvaro. Če hočejo pridobiti nov izvid, se morajo vnovič naročiti na specialistični pregled, to pa je izguba časa.

Mnogo uporabnikov in njihovih svojcev nam je sporočilo, da imajo težave pri pridobivanju slušnega aparata, saj jih dobavitelji ne obvestijo o možnosti pridobitve aparata brez doplačila. Pogovori med upravičenci do aparata in dobavitelji največkrat potekajo le o višini doplačila za aparat.

Adem Jahjefendić

**PIŠITE
V NAŠE
GLASILO**

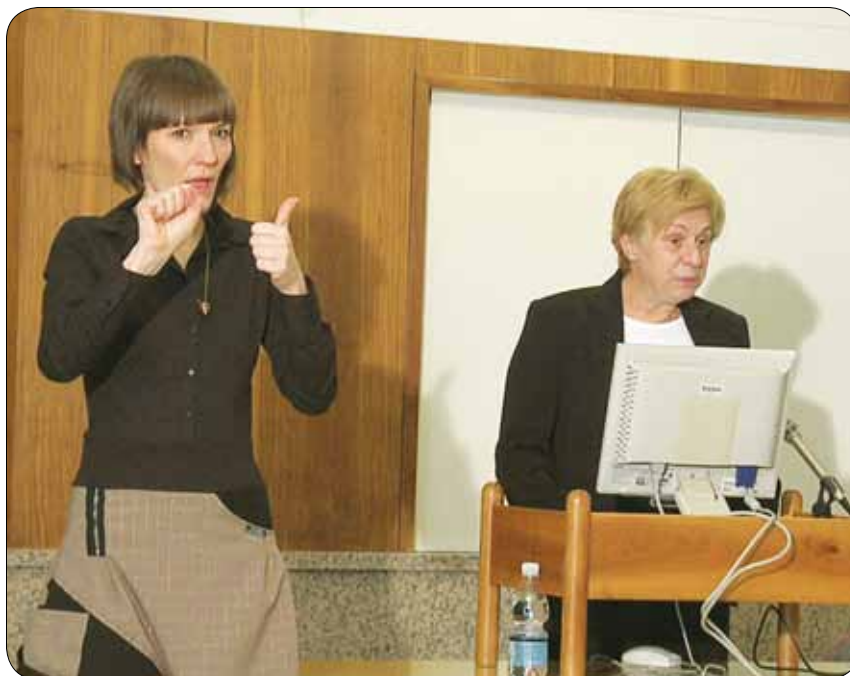
10-LETNICA ZAKONA O UPORABI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

URESNIČEVANJE TEMELJNIH ČLOVEKOVIH PRAVIC IN SVOBOŠČIN SKUPNOSTI GLUHIH OSEB NA SLOVENSKEM

Deset let je dolga doba in spomin na nekatere dogodke pri pripravi ter sprejemu zakona so živi še danes. Boj gluhih oseb za priznanje njihovega jezika in pravice do tolmača se ni začel pred desetimi leti, temveč sega daleč nazaj v zgodovino. Naj se spomnimo nekaj prelomnic, ki so pustile pečat v življenju in delu gluhe skupnosti, tako v svetu kot pri nas.

OD MILANSKEGA KONGRESA SURDOPEDAGOGOV DO RESOLUCIJE O ZNAKOVNIH JEZIKIH V EVROPSKEM PARLAMENTU

Leto 1880 bo med gluhih po vsem svetu verjetno zapisano kot najbolj čmo leto, saj so takrat na mednarodnem kongresu surdopedagogov v Milanu oralno metodo proglasili za edino uradno metodo rehabilitacije gluhih in naglušnih otrok. Posledice takšne odločitve so bile nepopisne. Večina gluhih učiteljev je izgubila službo, znakovni jezik pa je bil absolutno prepovedan. Zastavljeni cilj, gluhe naučiti govoriti in poslušati, ni prinesel pričakovanih rezultatov, temveč je povzročil ustanovitev številnih organizacij gluhih z namenom zaščititi pravice gluhih oseb do sporazumevanja na njim lasten način. V večini evropskih in

Jasna Bauman

ameriških držav so nastajala številna združenja gluhih, ki so neselektivno združevala osebe z okvarami sluha. Šele leta 1951 so v Rimu na predlog Zveze gluhih Italije prisotne nacio-

nalne organizacije gluhih na prvem uradnem kongresu ustanovile Svetovno zvezo gluhih. Tako so gluhi združili moči v boju za temeljne pravice. Prvo zmago so dosegli leta

1984, ko je stroka priznala svojo zmoto in na posvetu strokovnjakov za izobraževanje slušnih invalidov v Parizu totalno komunikacijo razglasila za novo metodo poučevanja gluhih otrok. Dodatna potrditev prizadevanj gluhih za njihove temeljne pravice je sledila leto kasneje, ko je UNESCO leta 1985 totalno komunikacijo definiral kot metodo pouka gluhih. Uresničitev njihovih zahtev – prepoznavanje njihovega načina medsebojnega sporazumevanja kot jezikovne značilnosti, kar je pogoj za identiteto sleherne skupnosti – pa vsekakor predstavlja Resolucija o znakovnih jezikih gluhih, ki jo je Evropski parlament sprejel leta 1988.

Omenjena resolucija vsebuje vse bistvene zahteve gluhih skozi zgodovino:

- priznanje znakovnega jezika,
- pravico do tolmača,
- pravico do izobraževanja v svojem jeziku,
- dostopnost do informacij v njim prilagojeni tehniki.

UDEJANJANJE PRAVICE GLUHIH DO ZNAKOVNEGA JEZIKA V SLOVENIJI

Tudi pri nas je surdopedagoška stroka sledila svetovnim smernicam in bila velika zagovornica oralne metode. Gluhi so se združevali, saj so se zavedali, da bodo le s skupnimi močmi dosegli uveljavljanje svojih temeljnih pravic. Koreniti premik v tej smeri se je zgodil s prihodom Aljoše Redžepoviča na mesto sekretarja Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, ki je prepoznal njihove zahteve. Tako je Zveza na čelu z Aljošo v 80. letih organizirala petdnevne seminarje učenja t. i. kretalnega govora. Še danes se omenjenih seminarjev spominjam z veliko naklonjenostjo – posamične kretnje sem si narisala, saj si vseh nisem mogla zapomniti. Naslednja zahteva, ki jo je gluha skupnost zastavila kot prednostno nalogo in bi pome-

nila njihovo enakopravno udejstvovanje v večinskem svetu slišočih, je bila pravica do tolmača in zagotavljanje zadostnega števila le-teh. To je strokovno sodelavko Darjo Holec vodilo, da je leta 1983 ustanovila prvo sekcijo tolmačev, ki je delovala pod okriljem Zveze. Samo učenje kretenj ni zadostovalo, potrebno jih je bilo zbrati in poenotiti, kar je predstavljalo prve zametke današnjega slovenskega znakovnega jezika. Zveza pa je izdala in založila tudi prvi priročnik za učenje kretalnega govora Govorica rok I, katerega avtorici sta bili Meri Möderndorfer in Ljubica Podboršek.

Vsi ti premiki in novosti niso bili vsem pogodu, saj so predstavljali revolucijo v razumevanju gluhe skupnosti, revolucijo v njihovem izobraževanju, drugačno miselnost in nenazadnje prilagajanje novo nastalim razmeram. Ključno vlogo za odločilno priznanje gluhe skupnosti kot posebne jezikovne skupine je odigral jugoslovanski posvet z mednarodno udeležbo o problematiki totalne komunikacije v Ljubljani leta 1987, ki ga je organizirala slovenska zveza gluhih.

GLUHE OSEBE IN POLOŽAJ NJIHOVEGA JEZIKA V NOVI DRŽAVI REPUBLIKI SLOVENIJI

Boj za priznanje maternega jezika gluhih se nadaljuje. Leta 1994 je Komisija za vprašanja invalidov v Državnem zboru sprejela sklep o zakonski ureditvi pravice gluhih do tolmača, a se ni zgodilo nič. Istega leta se je sekcija tolmačev preimenovala v Združenje tolmačev za znakovni jezik (prva predsednica sem bila jaz), s čimer se je dalo večji poudarek organiziranosti tolmačev in njihovem usposabljanju. Leta 1996, ko sem prišla na Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije, sem dobila nalogo izdelati projekt z naslovom Pravica gluhih do tolmača. Presenečeno sem vprašala, ali te pravice nimajo. Izhajala sem

namreč iz delovnega okolja, kjer je bila ta pravica gluhim vedno zagotovljena in samoumevna.

OD PROJEKTA PRAVICA GLUHIH DO TOLMAČA DO ZAKONA O UPORABI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Zakopala sem se v arhive, prebrskala marsikateri zakon, poizvedovala, kako so stvari urejene v tujini, vzela v roke Ustavo, prebrala temeljne človekove pravice ter svoboščine in projekt je počasi začel dobivati svojo podobo. Uspeh je bil dosežen, saj je takratni minister, pristojen za invalidsko varstvo, imenoval delovno skupino za pripravo Zakona o pravici gluhih do tolmača. V skupino smo bili imenovani Stanka Tutta, Meri Möderndorfer, Aljoša Redžepovič in jaz. In smo začeli. Pri pripravi zakona smo želeli zaobjeti čim več segmentov, kar bi dejansko pomenilo enakopravno vključevanje gluhih v svet slišočih, ne le pravico do tolmača. Prvo vodilo nam je bilo opredeliti ustavno pravico, pravico do rabe svojega jezika, ki se uresničuje s pravico do tolmača znakovnega jezika, neomejeno in brez kakršnihkoli ovir. To je bila priložnost, da se uredi tudi položaj tolmačev v slovenskem prostoru in se nam priznajo poklicne kvalifikacije, kajti tudi naše znanje in spretnosti niso bile cenjene in priznane. Osnutek zakona je bil dokaj hitro spisan, za kar je zaslužna predvsem Stanka Tutta, ki je pokazala veliko naklonjenost in razumevanje za ureditev tega tako pomembnega področja. Ob pisanju besedila posameznih členov sem se neizmerno bala, da ne bomo česa napačno zapisali ali izpustili. Najbolj me je skrbelo, da bodo pravilno zapisani in razumljeni člani, ki urejajo pravico do tolmača v izobraževalnem sistemu, saj se mi je to področje zdelo eno najbolj pomembnih.

Potem se je ustavilo. Trajalo je dolgih pet let, da je zakon prišel v

vladno proceduro in leta 2001 je Državni zbor opravil prvo obravnavo. Pri obravnavi zakona je **Vlada Republike Slovenije zahtevala, naj se Združenje tolmačev za znakovni jezik, ki je delovalo pod okriljem Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije, preoblikuje v samostojno pravno osebo.** To je bil razlog, da je Zveza ustanovila današnji Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik. Upam, da so s tem vsem dvomljivcem enkrat za vselej pojasnjeni razlogi za ustanovitev našega združenja. Končno smo dočakali tudi leto 2002 in sprejem Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika, ki mu je posvečen tale zapis.

PRIZNANJE POKLICA TOLMAČ ZA SLOVENSKI ZNAKOVNI JEZIK IN RAZVOJ SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Naše delo pa ni bilo omejeno le na pripravo zakona. Sočasno so potekale tudi aktivnosti za priznanje poklica tolmač/tolmačica slovenskega znakovnega jezika in aktivnosti na področju razvoja omenjenega jezika. Tudi na področju priznavanja poklicne kvalifikacije je bilo vloženega veliko truda in dela, od poznavanja Zakona o nacionalnih poklicnih kvalifikacijah do poznavanja posameznih postopkov, ki so privedli do priznanja našega poklica s podelitvijo prvih certifikatov. Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik prav tako ni zanemaril še enega izredno pomembnega področja, t. j. skrbi za razvoj slovenskega znakovnega jezika. Ponosni smo na evropsko jezikovno priznanje za Multimedijški praktični slovar slovenskega znakovnega jezika, kljub temu da je danes prevečkrat prezrto. Tudi krčenje obsega sredstev nam ni vzelo volje in energije, tako smo letos izdali prvi terminološki slovar slovenskega znakovnega jezika, ki smo ga poimenovali

Politični žargon. Omenjeni slovar je plod prostovoljnega dela in velike pripravljenosti nekaterih tolmačev, ki so zanj žrtvovali svoj prosti čas.

OVIRE IN BLOKADE NA POTI UVELJAVLJANJA ZAKONA O UPORABI SLOVENSKEGA ZNAKOVNEGA JEZIKA

Če smo bili leta 2002 veseli ob sprejetju Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika, si nismo mogli predstavljati, na koliko ovir bomo naleteli pri uveljavitvi le-tega. Stremeli smo za tem, da pravice, zapisane v zakonu, ne ostanejo le črke na papirju. V vseh društvih gluhih in naglušnih Slovenije smo organizirali okrogle mize, na katerih je neutrudna Tanja Dular gluhim uporabnikom pojasnjevala določila zakona, katere pravice jim prinaša in kakšen je postopek, saj smo ocenili, da bo zakon zaživel, le če bodo dobro poznali zakon in svoje pravice. Precej hitro pa smo naleteli na prve ovire in odpor pri posameznih institucijah, ki so tolmača dolžne zagotoviti po uradni dolžnosti. Tukaj so tolmači odigrali pomembno vlogo, saj se kljub posmehu in nemalokrat tudi zaničevanju niso pustili odgnati ter so vztrajno zagovarjali pravico gluhih do tolmača. Tako Zavod Združenje tolmačev za slovenski znakovni jezik kot posamezni tolmači smo prevzeli vlogo zagovornika zakonskih pravic gluhih oseb, v kar so nas prisi-

lile razmere. Spomnim se Darje Fišer, ko je na enem številnih posvetov, pokazala kup papirjev in dokumentov, ki jih je morala nositi s seboj, da je upravičila delo tolmačice in utemeljila pravico gluhih do tolmača. Ne poznam nobenega drugega poklica, kjer bi morali tolikokrat utemeljevati svoje delo. Zato menim, da si vsi tolmači zaslužijo priznanje in pohvalo za po-žrtvovalnost.

TRENTNA SITUACIJA

Odločbo o pravici do uporabe slovenskega znakovnega jezika je prejelo 900 gluhih oseb, v register tolmačev pa je vpisanih 45 tolmačev, ki letno opravijo okoli 13.000 ur tolmačenja.

Rada pa bi opozorila še na novost, ki jo naš zavod nudi od leta 2009 in pomeni priznanje našemu delu. To je Klicni center za osebe z okvaro sluha, ki deluje 24 ur na dan, vse dni v letu, uporablja pa ga 376 registriranih uporabnikov. V njem letno prejmemo okoli 4.000 zahtevkov.

Smo lahko zadovoljni? Prehodili smo dolgo pot, marsikje dosegli uspeh, a žal ostajajo nekateri problemi, ki se včasih zdijo nerešljivi: gluhim dijakom in študentom je še vedno kršena pravica do tolmača na področju izobraževanja, status slovenskega znakovnega jezika še vedno ni urejen in dostopnost do informacij je okrnjena.

Jasna Bauman

Baterije za slušne aparate v Merkurju, Big Bangu in drogeriji DM

Nemški proizvajalec baterij Ansmann je prek uvoznika, podjetja RT-TRI, z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije podpisal pogodbo o donatorstvu. Njen cilj je povečati dostopnost baterij za slušne aparate v Sloveniji. Od vsakega paketa baterij za slušne aparate, kupljenega v trgovinah Merkur, Big Bang in DM v Sloveniji bo podjetje RT-TRI Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije darovalo 0,15 evrov. Denar bo namenjen za nakup pripomočkov za izboljšanje kakovosti življenja oseb, ki si jih zaradi socialne ogroženosti ne morejo privoščiti.

Vse, ki uporabljate slušne aparate, prosimo, da baterije zanje kupite v eni omenjenih trgovskih verig in s tem pomagate Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

V Zvezi pozdravljamo donatorstvo podjetja RT-TRI.

Kulturni večer ob 10-letnici Zakona o uporabi slovenskega znakovnega jezika

Društvo učiteljev gluhih Slovenije je konec novembra ob 10-letnici Zakona o rabi slovenskega znakovnega jezika pripravilo kulturni večer. Nanj smo povabili člane društva, učitelje gluhih, gluhe iz društev ter organizacij gluhih in naglušnih ... Večera so se udeležili tudi predstavniki Mestne občine Ljubljana in direktorica Pionirskega doma Vika Potočnik.

Njegov namen je bil osvetliti izjemne dosežke na področju življenja in izobraževanja gluhih. Spomnili smo se na dogodek iz leta 2002, ko je bil soglasno sprejet Zakon o rabi slovenskega znakovnega jezika. Omenjeni dogodek je bil za gluho skupnost in za njihovo izobraževanje izjemnega pomena. S tem je znakovni jezik prestopil prag šole, z javnim priznanjem pa se je uresničilo človekove pravice gluhih, ki jim je narava podarila jezik, ki ga lahko vidijo in uporabljajo tudi na daljavo.

Društvo učiteljev gluhih Slovenije je soglasno sprejelo odločitev, da status častne članice podeli izjemni osebnosti Ljubici Podboršek, ki je v slovenskem javnem prostoru prisotna tako rekoč vse življenje. Postala je zagovornica in glas gluhih; gradila je mostove med svetom gluhih in slišočih. Svoje poslanstvo je našla v raziskovanju, ozaveščanju, tolmačenju in širjenju slovenskega znakovnega jezika. Skupaj z gluhihimi je zaslužna, da se je o njem širil dober glas. Nekoč zaničevan, z nalepko

Skupinska

Ljubica Podboršek

Podelitev častnega članstva Ljubici Podboršek

'manj vreden', je slovenski znakovni jezik postal privlačen in poln izzivov. Kot izjemna učiteljica s srcem je ljubezen do njega širila tako med študenti, učitelji in starši gluhih otrok kot med radovednimi naključnimi obiskovalci. Njen prihod v Zavod za gluhe in naglušne Ljubljana leta 1988 velja za prelomnico; takrat se je slovenski znakovni jezik prvič uradno začel uporabljati v procesu vzgoje in izobraževanja gluhih ter naglušnih, in to že pred letom 2002, ko je bil uradno sprejet Zakon o rabi slovenskega znakovnega

jezika. Njeno pionirsko delo med drugim obsega izdajo knjig v znakovnem jeziku, tako za otroke kot za odrasle. Nekatere teh knjig je pripravila v sodelovanju z gluhihimi in drugimi avtorji. To so bile prve knjige v znakovnem jeziku v slovenskem prostoru. V glasilu Iz sveta tišine je dolga leta objavljala kretnje, tudi za gluhe, ki so se učili znakovnega jezika. Njeno tesno sodelovanje z Zvezo društev gluhih in naglušnih Slovenije je obrodilo bogate sadove. Njena prisotnost na Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana pa je prinesla veliko spremembo miselnosti, dvig kakovosti izobraževanja gluhih, prihod gluhih učiteljev, nove generacije registriranih tolmačev znakovnega jezika, ki so izhajali iz učiteljskih vrst zavoda, in uvedbo slovenskega znakovnega jezika v redni pouk.

Kulturni večer so s programom popestrili Neža Dvorščak z violino, Monika Longar in Jasmina Gracar pod mentorstvom Dušana Dvorščaka s poezijo gluhih, Anica Milošič z življenjsko zgodbo o srečanjih z Ljubico Podboršek in Peter Potočnik z nagovorom o znakovnem jeziku. Program je z govorom zaključila igralka Jožica Avbelj, ki je pred leti igrala gluho Saro Norman v drami Otroci manjšega boga in se za vlogo pripravljala tudi z Ljubico. Robert Lah Veršič pa je obudil spomine na Ljubičino izjemno gesto, ko mu je priskočila na pomoč. Dogajanje je posnela nacionalna televizija in odlomek predvajala med televizijskim dnevnikom, saj se je Ljubica redno pojavljala v mnogih njihovih oddajah.

Zahvaljujemo se vsem nastopajočim in sponzorjem, ki so omogočili prijeten večer.

Petra Rezar
predsednica Društva učiteljev
gluhih Slovenije

SRAMOTNO STROKOVNO NERAZUMEVANJE

Spoštovana gospa Elena Pečarič,

na vašem blogu na spletnem portalu Multimedijskega centra RTV Slovenija sem prebral članek z naslovom Pripombe na predlog zakona o osebni asistenci Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, v katerem omenjate, da (navajam): 'Zakon nerazumljivo vključuje gluhe, saj je vsakomur jasno, da le-ti ne potrebujejo storitve osebne asistence, gluhi imajo pravico do tolmača urejeno v posebnem zakonu, in sicer v Zakonu o uporabi slovenskega znakovnega jezika. Mogoče bi bilo diskutirati, ali jim dodeljena pravica zadostuje, a nikakor jim osebna asistenca ne more v ničemer koristiti pri njihovem lažjem sporazumevanju. Osebni asistenti so priučeni zaposleni in nimajo znanja tolmačev. Zato utemeljeno sumimo, da gre za sramotno strokovno nerazumevanje ali pa namerno sprenevedanje na podlagi zavajajočega lobiranja NSIOS oziroma ZDGNS.'

Ko sem to prebral, sem kot uporabnik in predsednik Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj ob vaši argumentaciji ostal brez besed, zgrožen in iskreno razočaran nad vašim nivojem in načinom komunikacije. Od kod vam takšno (ne)znanje o gluhoti, ne vem. Zgolj domnevam lahko, od kod izhajajo vaše zamere do naše krovne organizacije, nikakor pa ne morem razumeti, od kod izvira vaše odkrito sovraštvo do gluhih ljudi in njihovih potreb.

Spoštovana gospa Elena Pečarič, z vsem spoštovanjem do vas osebno, vaše invalidnosti, boja za vaše pravice in vašo asistenco se mi zdijo takšna medijska javna medsebojna obtoževanja in primerjave, kdo je večji invalid, skrajno nedostojna, neprimerna in žaljiva do naše populacije, zlasti na področju, kjer vam gluha populacija nikakor ne more parirati, ravno zaradi nespoštovanja

naših pravic s strani države. Še posebej boleče občutimo nespoštovanje pravice do enakopravnega izobraževanja in aktivnega vključevanja v družbeno okolje, saj smo zaradi komunikacijske ovire odrinjeni na rob družbenega dogajanja in dobesedno prikrajšani na vseh področjih bivanja.

Ste kdaj pomislili, da je poleg vseh naštetih težav gluha oseba lahko stara, onemogla, brez svojcev in ustrezne pomoči? Take pomoči prav gotovo ne bodo izvajali ljudje, ki z gluho osebo ne znajo vzpostaviti stika in ji pomagati na njej dostopen način. Ji bo pomagal tolmač? Zakon o uporabi slovenskega znakovnega jezika daje gluhim za osebne potrebe pravico do 30 ur tolmačenja na leto. Bo tolmač pomagal onemogli osebi? Ne bo, ker to ni njegovo delo. Zato še kako potrebujemo asistenco v celotnem življenjskem obdobju, od rojstva do pozne starosti. Zgolj skrajno omejena pravica do tolmača je absolutno premalo za

dostojanstveno in enakopravno življenje, zlasti ob dejstvu, da so gluhi edina kategorija invalidov, ki s strani lastne države nimajo priznanega niti enega tehničnega pripomočka, pa jih je sodobna znanost izumila že kar nekaj.

Vaša pridobljena znanja vam, kljub vaši invalidnosti, nenazadnje še vedno dovoljujejo in omogočajo aktivni intelektualni boj z državo in njenimi institucijami, kar slovenski gluhi populaciji ravno zaradi nepridobljenih znanj žal ni omogočeno. Zato se mi zdi skrajno sprevrženo, da na račun naše gluhotе vašo intelektualno prednost tako populistično izkoriščate za osebne interese.

Verjamem in upam, da si tudi vi ne želite javnega posplošenega laičnega ocenjevanja vaše invalidnosti in diskusij o smotnosti vaših potreb, kajti tudi sam se osebno nikakor ne želim spuščati na nivo medsebojnega ocenjevanja invalidskih kategorij, saj so omenjene intimne zadeve absolutno neprimerljive. Zato bi ocenjevanje raje prepustil pristojnim državnim institucijam z željo, da bi upoštevale vaše in naše strokovno argumentirane predloge.

Boris Horvat Tihi
predsednik društva Auris Kranj

Odbor naglušnih Slovenije pri ZDGNS
Drenikova 24, 1000 Ljubljana

CENTER MOŽNOSTI

tehnično-informacijska pisarna za osebe z okvaro sluha

Pri nas lahko preizkusite različne tehnične pripomočke za gluhe in naglušne. Za dodatne informacije in pomoč smo vam na voljo v pisarni Centra možnosti ali po telefonu.

Center možnosti je odprt vsak dan, obisk pa morate predhodno najaviti.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije
Center možnosti – tehnično informacijska pisarna
Odbor naglušnih naglusni@zveza-gns.si

Drenikova 24 (vhod z Aljaževe), 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 505 80 46 ali (01) 51 41 122
Faks: (01) 500 15 22

Brezplačno vam nudimo:

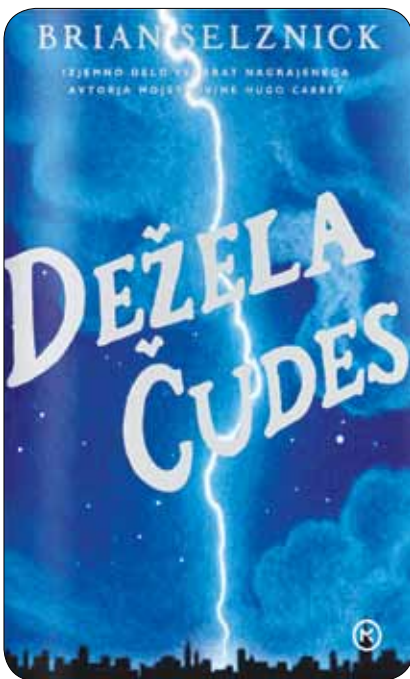
- preizkus tehničnih pripomočkov in svetovanje,
- informacije o pravicah iz obveznega zdravstvenega zavarovanja,
- pravno svetovanje s področja zdravstva in invalidsko-pokojninskega zavarovanja.

Dežela čudes

Ameriški pisatelj Brian Selznick je avtor knjige Dežela čudes, v kateri opisuje potovanje dveh mladih junakov. Ben in Rose se soočata z odsotnostjo in izgubo staršev ter potujeta skozi situacije, v katerih se srečujeta z neznanci in težavami v komunikaciji.

Knjiga je primerna za mlade bralce, saj jih popelje v svet domišljije in odkriva svet gluhih, njihove načine komunikacije, kulturo in zgodovino. Še bolj pomembna je za gluhe bralce, saj gre za eno redkih knjig, v kateri se le-ti lahko identificirajo z junaki in njihovimi težavami, predvsem pa spodbuja branje in komunikacijo.

Avtor velja za enega najboljših piscev. Čeprav ni gluh, je temeljito preučil vire in zgodovino gluhih, da je zgodba tem pristnejša. Njegov namen ni bil le ustvariti novo uspešnico, temveč se v knjigi skriva mnogo več. Dežela čudes je poučna, vzgojna, človeška, sociološka in zgodovinska knjiga, ki bi jo vsakdo moral imeti doma. Slovenski izdajatelj je z njo naredil velik korak, tako za gluhe kot za slišče bralce.

Petra Rezar

Naša članica s častitljivimi 103 leti

Matilda Serec

Dandanes je zelo redko, da nekdo doživi tako visoko starost kot nova članica našega društva Matilda Serec. Dva in dvajsetega oktobra lani je dopolnila čudovita 103 leta. V čast in ponos si štejemo, da se je včlanila v naše društvo. Vsakič, ko se s hčerko Ireno pridružita skupini za samopomoč, nas razveseli z obiskom. Za svoja leta je zelo vitalna in napredna. Kljub temu da slabše sliši, je razumna in komunikativna. Z nami je delila svojo zanimivo življenjsko zgodbo in skrivnost dolgega življenja.

Pisalo se je leto 1909, ko se je kot prvi otrok v veliki družini z 11 otroki v Kraših rodila Matilda. Otroštvo je preživela med 1. svetovno vojno. Imeli so srečo, da so imeli sorodnike v Avstriji, ki so jim pomagali z oblačili. Že kot mladenka je pri delu z mlajšimi brati in sestrami nesebično pomagala staršem. Pri 23 letih se je poročila in si na moževi domačiji v Satahovcih ustvarila družino. Med 2. svetovno vojno so morali dom zapustiti, saj so okupatorji izselili celo vas. Začasno so se naselili v vas Gorica pri Murski Soboti, kjer se ji je kot četrta od šestih otrok rodila hčerka Irena.

Z veliko družino so živeli na majhni kmetiji in doma pride-

Skupinska

lovali hrano. Preživljali so se z delom pri kmetih, kjer so za ves dan dela ali prevoz dobili skledo moke. Nabirali so tudi jagode, ki so jih prodali slaščičarni. Da so imeli otroci kaj obleči, je pospravljala in čistila pri premožnih ljudeh v Murski Soboti. Njen mož je delal na brodu na Muri, za plačilo pa dobil nekaj meric pšenice. V prostem času je nabirala zelišča, izdelovala rože iz krep papirja, krpala vreče za mlin, iz slame pletla košare in za nekdanje podjetje Vrba čistila šibje. Najbolj so jo veselili otroci in druženje s sorodniki, kadar so se s kolesi odpravili na domačijo v Krašče. Danes živi s hčerko Ireno in ima 9 vnukov, 11 pravnukov in 1 prapravnukinjo.

Zdravje ji dobro služi, saj je bila zaradi poškodbe pri 80 letih prvič v bolnišnici. Njen recept za dolgo in zdravo življenje so vedrina, humor, zdrava domača hrana, vsak dan juha, kozarček vina po kosilu in veliko gibanja, na primer sprehod. Pravi, da človek ne sme biti preveč zahteven in drugim greniti življenje.

Člani Društva gluhih in naglušnih Pomurja Murska Sobota ji želimo še veliko vedrine in humorja ter obilo zdravja.

Silvija Horvat

Leto so zaključili z druženjem

Otroke je obiskal Miklavž

ZAKLJUČEK LETA

V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče smo v začetku decembra za člane in simpatizerje pripravili srečanje ob zaključku leta. Na njem se je zbralo 61 odraslih in 11 otrok. Najprej nas je pozdravil predsednik društva Matevž Marinko, nato pa obiskal še sveti Miklavž. Vsi smo se ga razveselili, najbolj pa otroci, saj ni prišel praznih rok. Sledila je podelitev priznanj najboljši športnici društva Ireni Marinko, športniku Alojzu Govediču ter moški ribiški ekipi v sestavi Alojz Govedič, Matevž Marinko in Peter Kvas. Večerji sta sledila prijetno druženje in ogled filma z naslovom Dedek in vnuk, ki so ga posneli člani društva.

Vanja Marinšek

Miklavž je obdaril tudi starejše

Prejemniki športnih priznanj

Izdelovanje adventnih venčkov

V predprazničnem času so bile srede v Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče zelo zanimive in ustvarjalne. Takrat so potekale ustvarjalne delavnice in ena od njih je bila namenjena tudi izdelovanju adventnih venčkov. Vodila jo je Viki-ca Toplišek, ki se je zelo potrudila, zato se ji še enkrat lepo zahvaljujemo. Naše pridne roke so ustvarile zanimive izdelke. Vsak udeleženec je izdelal izviren venček, ki je bil nekaj posebnega.

Vanja Marinšek

Pridno smo se lotili dela

SERVIS SLUŠNIH APARATOV V LAMBRECHTOVEM DOMU

Sredi decembra so predstavniki Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Slovenske Konjice, Vitanje in Zreče obiskali naglušne člane v Lambrechtovem domu in zanje organizirali servis slušnih aparatov. Obiska so bili zelo veseli, saj do omenjenih storitev težje dostopajo, aparat pa je potrebno servisirati vsaj enkrat letno. Slušni akustik je aparate pregledal in popravil. Servis je bil brezplačen, društvo pa je vsem uporabnikom podarilo zavitek baterij in skromno darilce.

Zanimanje je bilo veliko

Vanja Marinšek

Predavanja o delovni terapiji in njenih pripomočkih

Udeleženci predavanja

Ob svetovnem dnevu delovnih terapevtov je članica našega društva, delovna terapevtka Darja Pajk, pripravila predavanje o delovni terapiji in njenih pripomočkih.

Uvodoma nam je razložila, kaj delovna terapija je, kdo in kdaj potrebuje pomoč delovnega terapevta, kateri pripomočki so na voljo in kako ljudem pomagajo, da čim dlje ostanejo samostojni. Največkrat so tisti, ki potrebujejo pomoč delovnega terapevta, starejši, bolni, ljudje po hujših poškodbah na rehabilitaciji ali s težavami v duševnem in telesnem razvoju.

Predavateljica je s seboj prinesla nekaj pripomočkov, ki se uporabljajo pri delu z ljudmi, ki tako ali drugače potrebujejo pomoč, ter nekaj katalogov z njimi. Večina pripomočkov je prilagojenih, tako da uporabnikom olajšajo uporabo in jim pomagajo, da ostanejo čim dlje samostojni.

Nekatere pripomočke krije zdravstveno zavarovanje. Postopek za pridobitev pripomočka je naslednji: oseba mora težavo, zaradi katere potrebuje pripomoček, najprej predstaviti osebnemu zdravniku. Zdravnik ji napiše napotnico in jo napoti na pregled k specialistu fiziatru. Ta ugotovi, ali pripomoček potrebuje, in predpiše ustreznega.

Predavateljica nam je predstavila veliko različnih pripomočkov in nekatere smo lahko tudi preizkusili. Predavanje je bilo zanimivo, poučno in koristno, saj smo izvedeli, kako poteka delo terapevta, si ogledali različne pripomočke ter skupaj prijetno preživeli čas.

Petra Čanak

OBLIKOVANJE GLINE

Izdelki čakajo na pečenje

Plodno sodelovanje med Medobčinskim društvom gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj ter osnovno šolo Valentina Vodnika v Ljubljani je botrovalo posebnemu povabilu na njihovo učno delavnico, začetni tečaj oblikovanja gline. Nemalo zaslug za povabilo ima tudi Nia Cimperšek, učenka 5. c razreda, ki pridno sodeluje pri zunajšolskih dejavnostih, in pridobljena znanja spretno prenaša med naše gluhe in naglušne uporabnike.

Ko smo vstopili v učno delavnico, smo si lahko ogledali številne razstavljenе izdelke, ki kljub preprostem videzu v sebi skrivajo paletu malih in velikih znanj ter postopkov na poti do končnega videza. Kako iz koščka obarvane ali bele gline nastane lična posoda, pismo ali copatek, nam je na preprost in zanimiv način pokazala vodja delavnice in gostiteljica Vida Kraljič Kržič.

Oblikovanje gline ima svoje zakonitosti, ki se jih je med izdelavo treba dosledno držati. Glino je potrebno pravilno razvaljati, oblikovati, posušiti, po potrebi pobarvati s primernimi barvami, namočiti v glazuro, pripraviti za peko v posebni peči in vse do konca postopka upati, da izdelek v peči ne bo počil. Šele ko obvladamo osnovne postopke, se lahko prepustimo domišljiji in oblikovalski spretnosti.

Paleta izdelkov iz gline je resnično brezmejná. Lahko izdelamo vazo ali posodo za sadje, okraske za novoletno jelko ali figurice za božične jaslíce, naredimo izvorno darilo za sorodnike, prijatelje ali znance, lahko pa nekaj samo za svojo dušo in zadoščenje. In pri ročnih delih ni večjega zadovoljstva kot spoznanje, česa vsega so naše roke sposobne narediti, če imamo dobrega mentorja, ki nam pravilno predstavi postopek izdelave.

Vsega tega smo bili nedvomno deležni, kar potrjuje navdušenje naših uporabnikov ob koncu delavnice. Še zlasti nas veseli navdušenje vseh prisotnih generacij, od najmlajših do najstarejših, in spoznanje, da oblikovanje gline resnično predstavlja blagodejno in dejavno preživljanje prostega časa.

Boris Horvat Tihi

Rdeči noski

Rdeči noski so poklicni umetniki, vključeni v mednarodno gibanje, ki na osnovi znanstvenih dognanj uporabljajo edinstveno metodo, s katero lahko pomagajo ljudem, ki jih je prizadela huda bolezen ali poškodba.

S preprostim in prijaznim pristopom, socialnim čutom in osebno močjo jim prinašajo upanje in življenjski pogum, ki sta največkrat bistvenega pomena pri soočanju s posledicami bolezni. V žalostni in tragični realnosti bolezni ter trpljenja lahko Rdeči noski stojijo bolniku ob strani kot namišljena figura, ki jih popelje v otroško domišljijo ter najde dostop do čustvenega sveta otrok in starostnikov. Na ta način odločilno prispevajo k izbolšanju klime in poteka bolnišničnega zdravljenja.

Škatla je bila polna

Tudi mi darujemo in pomagamo

Pridno smo zbirali

Da bi bilo Rdečim noskom olajšano njihovo plemenito poslanstvo in da bi bolnikom vsaj malo olajšali bolnišnično zdravljenje, smo v našem društvu začeli akcijo zbiranja odpadnih kartuš. Zbrani material so ob koncu leta odpeljali, akcija v društvu pa se nadaljuje. Naj bo obenem to tudi poziv vsem, ki ne veste, kam z odpadnimi kartušami – podarite jih Rdečim noskom! Zagotovo boste s tem plemenitim dejanjem naredili dobro delo.

Boris Horvat Tihi

Gobarjenje

Član našega društva Drago Požonec je že dolga leta strasten gobar. Gobarjenje ga veseli in sprošča. Letošnja sezona je bila zanj še posebej uspešna. Nabral je veliko gob in ena med njimi je bila prava velikanka. Jurček, ki ga je našel v gozdu blizu doma, je tehtal kilogram in pol.

Drago, želimo ti veliko gobarske sreče in da tudi v prihodnje ohraniš svoj hobi.

Zlata Crljenko

Goba velikanka

Veliko se jih je nabralo

Podelitev tehničnih pripomočkov

Gluhe in naglušne osebe potrebujejo tehnične pripomočke skoraj tako kot hrano. Bilo bi zelo lepo, če bi vsi invalidi, ki potrebujejo takšen ali drugačen tehnični pripomoček, tega lahko tudi dobili. Vendar na žalost to ni zakonsko urejeno, in bilo bi prav, da se stvar kmalu dokončno uredi.

Zato smo toliko bolj veseli, ko članice in člane našega društva lahko razveselimo z omenjenimi napravami, ki so jim v vsakdanjem življenju v veliko pomoč. Tako kot že nekajkrat, smo tudi tokrat dobili sredstva zanje, za kar se zahvaljujem Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij ter Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije.

V Medobčinskem društvu gluhih in naglušnih Velenje smo že lani zbirali vloge članov, ki so potrebovali tehnični pripomoček. Skrbno smo jih pregledali in jih potrdili na upravnem odboru. 16. januarja letos pa smo imeli v prostorih društva zelo prijetno opravilo, saj smo pripomočke razdelili osebam, ki jih nujno potrebujejo. Dogodka se zaradi slabega vremena, šolskih in službenih obveznosti niso mogli udeležiti vsi, veselje tistih, ki so po pripomoček prišli, pa je bilo nepopisno. Ogle dovali so si ga z vseh strani, v očeh pa se jim je zrcalila sreča. Nekdo je rekel, da bo odslej zjutraj zagotovo slišal budilko in ne bo več zamujal v službo, nekoga drugega pa ne bo več budila mama.

Našega druženja po razdelitvi pripomočkov ni bilo konec. Sledilo je zanimivo potopisno predavanje

o Afriki, za dobro razpoloženje pa je poskrbela tudi članica društva Irena, ki je praznovala rojstni dan. Prinesla je odlični jabolčni zavitek in ga postregla z žlahtno domačo kapljico.

Ta dan bo marsikomu ostal v lepem spominu, saj smo s tehničnimi pripomočki mnogim omogočili lažje premagovanje vsakdanjih ovir ter večjo samostojnost. Lahko si le predstavljamo, kaj to pomeni osebi, ki je popolnoma gluha. Za kaj neki živimo, če ne za to, da drug drugemu pomagamo in lajšamo

Vsi smo imeli nasmeh na obrazih

življenje? In verjemite, ni boljšega občutka kot nekomu pomagati in njegov svet obrniti na bolje.

Franc Forštner

Še posebej so bili veseli mlajši

Skupinska

Prednovoletna večerja v Ajdovščini

Društvo gluhih in naglušnih Severne Primorske je sredi decembra v restavraciji Pigal v Ajdovščini organiziralo prednovoletno večerjo. Druženje se je začelo zgodaj popoldne.

Skupinska

Ko sem prišla v restavracijo, sem bila prijetno presenečena, saj se je tam zbralo veliko gluhih in nekaj naglušnih oseb. Vse sem pozdravila, in čeprav sem malo zamudila, so bili veseli, da sem prišla. Nato smo nazdravili z odličnim vinom.

Vsakdo je s seboj prinesel lepo zavito darilce, Matej pa je nanje nalepil številke in jih zložil na mizo. Navdušeno smo pogledovali proti mizi, saj je bilo daril veliko in vsako posebej zavito v pisan papir. Nato smo iz košare vlekli listke s številkami daril. Nekaj časa smo si vzeli tudi za klepet, natakariji pa so nam med tem postregli z odlično večerjo. Ko smo pojedli glavno jed sta Uroš in Saša vodila tombolo. Uroš je vsakemu članu dal dva listka, Saša pa pisala. Nato je razložil pravila – kdor prvi napolni en listek, dobi prvo nagrado, drugo pa tisti, ki ima polna oba lističa. Saša je številke v košari dobro premešala, Uroš je vsako številko, ki jo je izvlekel, prikazal s kretnjo, Matej pa jih je označil na platnu. Bilo je živahno ter napeto in vsi smo bili radovedni, kdo bo zmagal. Zmagali sta Rafaela Demir in Teodora Strel. Natakariji so prinesli sladico, sledila pa je izmenjava daril. Vsak je že imel listek s številko darila, Matej jo je pokazal s kretnjo, midve s Sašo pa sva ga izročili prejemniku. Vsi smo bili polni veselja, pričakovanja in radovednosti, kaj se skriva pod ovojnim papirjem.

Ko se je razburjenje poleglo, smo si na platnu ogledali fotografije in obujali spomine na leto, ki se je iztekalo. Zatem smo podelili nagrade nekaterim športnikom ter se z majhno pozornostjo spomnili članic, ki so dopolnile 50 ali 60 let. Sledilo je pet zabavnih iger, ki jih je vodil Uroš. Najprej je na listke napisal imena sodelujočih, nato pa izbral tri za vsako igro. Zelo smo se zabavali, tisti, ki mu je šlo najbolje, pa je dobil lepo nagrado.

Na koncu nas je Jasmina presenetila z okusno čokoladno-vanilijevo torto, na katero je narisala Božička z napisom DGN Severne Primorske. Preden smo se razšli, pa je vsak dobil še vrečko s piškoti, ki jih je spekla Jasmina, ter mali kaktus Mateja in Uroša. Razšli smo se srečni in zadovoljni.

Vesela sem, da smo skupaj tako prijetno zaključili staro leto. Upam, da bomo letos v društvu veliko naredili ter dosegali tudi športne uspehe. Vsem želim srečno, zdravo in uspešno leto, ki je pred nami.

Urška Mermolja

Nočni pohod na Mrzlico

Skupinska

Člani Društva gluhih in naglušnih Celje smo se proti koncu starega leta zbrali na Gozdniku, domu naših članov, družine Špan. Ob topllem sprejemu, še bolj topllem ognjišču, prijetni družbi, živahnemu klepetu in dobri kapljici – šilčku žganja je tekla beseda, kako bomo krenili na pot. Po kratkem posvetu smo polni energije krenili v mrzlo jasno noč. S pomočjo lune je bila pot še bolj zabavna in zanimiva. Eni so pohod vzeli sila resno, drugi so ga zastavili malo počasneje, tretji pa kar počez; z vztrajnostjo pa smo vsi prišli na vrh Mrzlice.

V koči smo se okrepčali z jedačo in pijačo, da smo se lahko podali na pot nazaj v dolino. Ustavili smo se še na hribu Kal, kjer smo se spočili. Pot navzdol ni bila lahka, kajti noge so bile že krepko utrujene, ura pa se je bližala polnoči.

V dolino smo prišli dobre volje in z nasmehom na obrazu. Srečni in zdravi smo si zaželeli, naj bo takšnih pohodov več, naj se jih udeleži več članov društva ter naj postanejo tradicija. Poslovlili smo se z voščilom 'srečno v letu 2013'.

Pohodniki DGN Celje

Nagovor sekretarja Antona Petriča ob 20-letnici delovanja Športne zveze gluhih Slovenije

Anton Petrič

Spoštovani visoki gostje, spoštovana publika, naj vas prisrčno pozdravim v imenu Športne zveze gluhih Slovenije, ki nocoj praznuje 20-letnico delovanja.

Šport je področje, na katerem so gluhi od začetka prostovoljnega združevanja vedno dosegali dobre rezultate. Leta 1924 so gluhi v Parizu ustanovili Svetovno organizacijo za šport gluhih. Istega leta so bile organizirane prve svetovne igre gluhih športnikov. Gluhi v športu vidijo privlačno mesto za njihove socializacijske potrebe. Gluhim športnikom uspešnost v športu pomeni zmožnost 'postati enakovreden' v svetu tistih, ki normalno slišijo. So tudi edina invalidska populacija, ki si prizadeva dosegati vrhunske rezultate na tekmovanjih, kot jih dosegajo zdravi ljudje. Gluhi športniki se vključujejo v dve krovni organizaciji, Mednarodni komite za šport gluhih na svetovni ravni in Evropsko organizacijo za šport gluhih na evropski ravni. Udeležujejo se olimpijskih iger gluhih, svetovnih in evropskih prvenstev.

Športna dejavnost gluhih v Sloveniji ima pestro zgodovino. Ob ustanovitvi društva gluhonemih Dravske banovine v Ljubljani leta 1931 je bila ena prvih akcij vključevanja gluhih v telovadno društvo Sokol pod vodstvom Avgusta Humarja. Omenjeno

društvo lahko štejemo za prvo športno organizacijo gluhih v Sloveniji. Prav je, da omenim, da je gluhi smučar Anton Kogovšek kot prvi slovenski športnik na zimskih olimpijskih igrah gluhih v Oslu leta 1953 osvojil prvi medalji – srebrno in bronasto v slalomu in kombinaciji.

Po osamosvojitvi Slovenije leta 1992 smo morali v skladu s statutom Svetovne organizacije za šport gluhih in Evropske zveze za šport gluhih ustanoviti samostojno Športno zvezo gluhih Slovenije. Ustanovili smo jo 16. septembra 1992 na sedežu Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije. Prvi predsednik Športne zveze gluhih Slovenije je bil Janez Slatinšek, sekretar pa Aljoša Redžepovič. Omenjena zveza v okviru svojega poslanstva izvaja tudi selekcijo in pripravo športnikov za udeležbo na mednarodnih tekmovanjih. Sodeluje z Zvezo za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijskim komitejem ter s šolskimi centri za gluhe in naglušne otroke.

Izjemni rezultati, ki so jih gluhi športniki dosegli v alpskem smučanju, kolesarstvu, judu, plavanju, košarki in tenisu, nas uvrščajo v svetovni vrh. Alpski smučarji so z velikih tekmovanj prihajali z osvojenimi medaljami. Leta 1995 so na zimskih olimpijskih igrah na Finskem osvojili sedem medalj in bili najboljša reprezentanca med vsemi udeleženci. Izjemne uspehe so dosegali tudi košarkarji, ki so osvojili sedem odličij, najzlahtnejša pa sta dva naslova evropskih prvakov leta 2004 v Ljubljani in lani v turški Konyi. Prav tako smo ponosni na košarkarja Miho Zupana, ki se kot profesionallec uveljavlja v elitnih košarkarskih ligah.

Ob izjemnih športnih rezultatih, ki so jih naši športniki od leta 1992 do danes dosegli na uradnih tekmovanjih (olimpijskih igrah gluhih, svetovnih in evropskih prvenstvih), želimo poudariti, da so slovenski gluhi športniki, teh je bilo 96, s ponosom ponesli ime Slovenije v svet ter z največjih svetovnih in evropskih tekmovanj domov prinesli 41 medalj.

Ostali so zgolj z medaljami, brez večje medijske pozornosti in ugodnosti, ki jih imajo športniki neinvalidi (denarna nadomestila, zaposlitev pod posebnimi pogoji, nagrade ...). Tako kot je bila prva medalja Antona Kogovška zgodovinska, imata brez dvoma zgodovinski pomen tudi prvi medalji v samostojni državi, ki sta ju leta

1992 na evropskem prvenstvu v alpskem smučanju v Franciji osvojila Sabina Hmelina in Samo Petrač. In radi bi opozorili še na eno spregledano dejstvo, da je slovenska košarkarska reprezentanca gluhih pod vodstvom legende med trenerji Petra Brumna na evropskem prvenstvu gluhih v košarki v Krakovu na Poljskem leta 1996 osvojila prvo medaljo v kolektivnem športu za samostojno Slovenijo nasploh. To sta bila dosežka, ki so ju mediji prezrli, država pa ju še ni priznala. Še posebej je boleče, da so naši športniki žrtvovali dopust, prosti čas in tudi zdravje, ko so se intenzivno pripravljali na velika športna tekmovanja. Nešteto krat so jih pestile poškodbe, tudi na samih tekmovanjih.

S tem ko naši uspehi niso prepoznani in javnosti, se nam dela velika škoda. Pokazati želimo namreč, da v Sloveniji obstajajo zelo uspešni gluhi športniki, o katerih se manj govori. Socialna država se ne kaže le v tem, kako deluje država, temveč tudi v tem, kako deluje družba, kakšen odnos ima, vključno z mediji in javnostmi nasploh. Država naj dojame, da brez njene finančne podpore ne moremo vzdrževati tako visoke kakovosti športa.

Slovenija je med prvimi državami na svetu, ki je ratificirala Konvencijo Organizacije združenih narodov o pravicah invalidov, ki med drugim govori o enakovrednem vključevanju invalidov v šport na vseh ravneh. Od države pričakujemo, da bo določila konvencije vnesla tudi v zakone, ki urejajo področje športa, ter šport gluhih in invalidov sistemsko in statusno izenačila s športom neinvalidov. Da ne bo več odprtih vprašanj nagrajevanja in zaposlovanja gluhih športnikov v državni upravi in bo le-to urejeno kot pri športnikih neinvalidih.

Pr eden končam, bi se rad v imenu Športne zveze gluhih Slovenije in gluhih športnikov zahvalil Fundaciji za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij ter Zvezi za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijskemu komiteju, ki sta nam omogočila financiranje in udeležbo na mednarodnih tekmovanjih, vsem društvom gluhih in naglušnih Slovenije, športnim organizacijam, staršem, zakoncem gluhih športnikov, prijateljem in vsem, ki so nas spodbujali, bodrili ali kako drugače podpirali, z nami delili neizmerno veselje ob osvojenih medaljah in nas tolažili v težkih trenutkih.

Anton Petrič

20 let delovanja Športne zveze gluhih Slovenije

Športna zveza gluhih Slovenije je bila ustanovljena leta 1992 v novi samostojni državi Sloveniji. Na 6. kongresu Evropske športne organizacije gluhih 14. marca 1992 v francoskem Serre Chevalieru so jo po priporočilu Mednarodnega komiteja za šport gluhih sprejeli kot redno članico obeh omenjenih organizacij. Predstavnika na tem zgodovinskem kongresu, ko je bila Slovenija v mednarodno športno organizacijo gluhih vključena kot samostojna država, sta bila predsednik Športne zveze gluhih Slovenije Janez Slatinšek in sekretar Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije mag. Aljoša Redžepovič. Na podlagi sklepa z omenjenega kongresa so se lahko slovenski gluhi športniki in športnice še istega leta udeležili evropskega prvenstva v smučanju in košarki.

Gluhi športniki so bili prvi športniki v samostojni Sloveniji, ki so na evropskem prvenstvu osvojili medaljo. Sabina Hmelina si je v superveleslalomu prismočala srebro, v veleslalomu pa bron. Samo Petrač je v veleslalomu osvojil bron. Medalje s tega tekmovanja so bile prve, ki jih je katerikoli športnik osvojil za novonastalo državo Slovenijo.

Lanskega decembra smo s svečano prireditvijo v Kulturnem domu Franca Bernika v Domžalah obeležili 20 let organiziranega delovanja športa gluhih in Športne zveze gluhih Slovenije. Na prireditvi smo povabili vse reprezentante in trenerje, ki so v dvajset letih pod slovensko zastavo nastopili na velikih tekmovanjih – evropskih in svetovnih prvenstvih ter olimpijskih igrah gluhih. Vabilu

Dobitniki priznanj za najboljšega športnika, športnico in ekipo

so se odzvali tudi visoki gostje – predsednik Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijskega komiteja Emil Muri, direktor Fundacije za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij Štefan Kušar in generalni sekretar Olimpijskega komiteja Slovenije dr. Anton Jagodic.

Goste je uvodoma pozdravil dolgoletni predsednik Športne zveze gluhih Slovenije Janez Slatinšek, ki je opisal dogodke okrog ustanovitve in nanizal nekatere velike uspehe, sledila pa je video projekcija zgodovine delovanja zveze.

Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije je bila pred 50 leti ena od sedmih invalidskih organizacij, ustanoviteljic takratne Zveze za rekreacijo in šport invalidov Slovenije, sedanje Zveze za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijskega komiteja. V njenem imenu je goste nagovoril predsednik Emil Muri, ki je poudaril uspešno udejstvovanje Športne zveze gluhih Slovenije na področju mednarodnega športa, z video animacijo pa so bili predstavljeni vsi dosežki gluhih športnikov na mednarodnih tekmovanjih v zadnjih dvajset letih.

Kot sekretar Športne zveze gluhih Slovenije sem orisal njeno zgodovino, predstavil težave, s katerimi se dan za dnem soočajo gluhi športniki, ter izpostavil nezainteresiranost države in javnosti na sploh ob njihovih velikih uspehih. Sledil je videoposnetek s fotografijami vseh reprezentantov in trenerjev, ki so v dvajsetletnem obdobju Slovenijo

zastopali na velikih mednarodnih tekmovanjih.

Fundacija za financiranje invalidskih in humanitarnih organizacij financira program športa gluhih, ki ga znotraj Zveze društev gluhih in naglušnih Slovenije izvaja Športna zveza gluhih Slovenije. Njihov prispevek je zelo pomemben za izvajanje športnih aktivnosti, zlasti na mednarodni ravni, saj omogoča kakovostne materialne in kadrovske pogoje. Brez njega bi gluhi športniki zelo težko dosegali vrhunske rezultate.

V imenu fundacije je spregovoril direktor Štefan Kušar. Poudaril je, da njihova organizacija v velikem obsegu financira šport gluhih in invalidov nasploh, finančni delež države pa je skromen. Dodal je, da pogreša sistemsko ureditev, v okviru katere bi skrb za tovrstni šport v večji meri prevzela država.

Osrednji govornik na prireditvi je bil generalni sekretar Olimpijskega komiteja Slovenije dr. Anton Jagodic. Dejal je, da se zavedajo pomembnega prispevka gluhih športnikov slovenskemu športu. Gluhi športniki so bili prvi kategorizirani športniki med invalidi. A področje kategorizacije športnikov invalidov in s tem gluhih športnikov še ni povsem urejeno. Nedorečeno je nagrajevanje nosilcev medalj z uradnih mednarodnih tekmovanj, njihovo zaposlovanje v javni upravi pa ni možno, menda zaradi funkcionalnih ovir. Področje športa invalidov bi lahko uredili s sistemsko rešitvijo v novem zakonu o športu.

Športna zveza gluhih Slovenije je podelila priznanja zaslužnim športnikom, trenerjem in strokovnim delavcem. Prejeli so jih:

- Sabina Hmelina za prvo medaljo za Slovenijo v francoskem Serre Chevalierju 18. marca 1992,
- košarkarska reprezentanca gluhih Slovenije za prvo ekipno medaljo za Slovenijo v poljskem Krakovu 18. maja 1996,
- Svjetlan Vujasin za dolgoletno delo z mladimi gluhiimi športniki na Zavodu za gluhe in naglušne Ljubljana,
- Franc Petrač za dolgoletni doprinos k uspehu slovenske smučarske reprezentance gluhih,
- Peter Brumen za velike trenerske dosežke s slovensko košarkarsko reprezentanco gluhih,
- Aljoša Redžepovič za uspešno promocijo športa gluhih doma in po svetu,
- Janez Slatinšek za dolgoletno uspešno vodenje Športne zveze gluhih Slovenije in
- Bogdan Tanasič za 38 let neprekinjenega dela z gluhiimi košarkarji.

Ob zaključku prireditve je bila svečana razglasitev najboljših gluhih športnikov leta 2012:

- naziv najboljša športnice je osvojila Anja Drev za uspehe v evropskem alpskem smučanju gluhih – dvakrat prvo mesto med mladinkami in tretje mesto v absolutni kategoriji,
- najboljši športnik je postal Marino Kegl, ki je prejel priznanje za dve zlati medalji (posamično in v mešanih dvojicah) na evropskem mladinskem teniškem prvenstvu v nemškem Koblenzu,
- košarkarska reprezentanca gluhih Slovenije pa je za naslov evropskih prvakov v košarki v turški Konyi osvojila naziv najboljša ekipe.

Prireditve sta pod taktirko režiserke Vide Breže povezovala Valerija Škof in Robert Lah Veršič. Za plesno točko pa sta poskrbeli Maja Kuzma in Jelena Bolšedonova.

Anton Petrič

Športnik invalid leta 2012

Zveza za šport invalidov Slovenije – Paraolimpijski komite (v nadaljevanju ZŠIS-POK) je decembra v Kristalni palači v Ljubljani na tradicionalni prireditvi razglasila najboljša športnice, športnike in športne ekipe v ženski in moški konkurenci za leto 2012. Športnike in številne goste so pozdravili podpredsednik ZŠIS-POK in predsednik Komisije za tekmovalni šport Jože Okoren v imenu organizatorja, mag. Robert Cugelj v imenu pokrovitelja Univerzitetnega rehabilitacijskega inštituta Soča ter minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport dr. Žiga Turk. Vsi trije so poudarili pomen in vlogo športa invalidov v družbi.

Minister Turk je v dejal: 'Športne dejavnosti, v katerih se udeležujejo invalidi, so dogodek, so trenutek zadoščenja za udeležence, ker združujejo veliko volje in poguma z visokimi etičnimi normami. So odraz volje, da bi invalidi s svojimi nastopi pokazali veliko življenjskost, se vključili v normalnost življenja, katere sestavni del sta tako rekreacija kot tekmovalni šport. Šport invalidov moramo obravnavati enakovredno z ostalim športom ter ga vključevati v okvir pogojev, pravil in kriterijev za kategoriziranje športa invalidov, kamor sodi tudi šport gluhih (košarka, tenis in alpsko smučanje). Do športnikov invalidov je nepošteno, da so priča premajhni medijski pozornosti.' Dodal je, da je za področje invalidov pristojnih nekaj ministrstev. V tem okviru se bo Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport zavzemalo za pozitivne rešitve. Na koncu je poudaril, da bo ministrstvo uspehe športnikov invalidov obravnavalo enako kot uspehe drugih športnikov, ter izrazil hvaležnost za vse, kar športniki invalidi prinašajo v svet, to je dober glas o Sloveniji, in s tem prispevajo k dvigu ugleda naše države.

Sledil je osrednji del prireditve, v okviru katerega so najprej podelili bronaste znake.

Naslov športnice leta je osvojila Tatjana Majcen-Ljubič, športnik leta je postal Franček Gorazd Tiršek, za najboljšo žensko ekipo pa so razglasili ekipo slepih in slabovidnih kegljačic. Za najboljšo moško ekipo je bila izbrana košarkarska reprezentanca gluhih, ki je na evropskem prvenstvu v košarki gluhih v Turčiji pod vodstvom trenerja Izidorja Križana in pomočnika Bogdana Tanasiča osvojila naslov evropskih prvakov. V ekipi so zaigrali kapetan Miha Zupan, Miha Jakofčič, Klemen Javornik, Saša Lukič, Matic Makuc, Šime Mrša, Jan Orešnik, Peter Rankovič, Domen Starc, Damjan Šebjan, Robert Vlah in Luka Žabot. Kot podpredsednik ZŠIS-POK sem jim predal priznanje.

Zaslužnim športnicam in športnikom, ki so v paraolimpijskem letu 2012 dosegli vrhunske rezultate, so podelili bronaste, srebrne in zlate znake. Med njimi je bil Marino Kegl, ki si je na evropskem prvenstvu v tenisu za gluhe v nemškem Koblenzu v konkurenci mladincev prislužil priznanje za osvojeno prvo mesto med posamezniki in prvo mesto v mešanih parih. Anja Drev je dobila posebno priznanje za obetavno mlado športnico – smučarko.

ZŠIS-POK je slavila 50-letnico organiziranega delovanja športa invalidov, zato je ob tej priložnosti zaslužnim organizacijam, ustanovam in posameznikom za njihov doprinos podelila posebna pisna priznanja, ki ga je prejela tudi Zveza društev gluhih in naglušnih Slovenije.

Anton Petrič

Pismo trenerja košarkarske reprezentance gluhih Slovenije Izidorja Križana

Nisem ne vem kakšen pisec in nisem močan na področju novinarstva, sem pa srčen človek in ne prenašam ljudi, ki so dvolični. Naj na kratko razložim, kaj se je zgodilo na sprejemu pri nekdanjemu predsedniku države dr. Danilu Türku in kasneje na podelitvi priznaj Športnik leta 2012 v Cankarjevem domu, ki je potekala pod okriljem Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Na obisku pri nekdanjemu predsedniku države sva imela s kapetanom ekipe Damjanom Šebjanom že na začetku problem, saj so našo uradno tolmačko postavili na rob dogajanja in nisva vedela, kam bi se postavila, da bi lahko videla, kaj je predsednik govoril. V njegovem nagovoru uspehi gluhih športnikov niso bili omenjeni niti enkrat. Govoril je o uspehih vseh športnikov, predvsem pa o dogajanju na olimpijskih igrah slišičih in o uspehih naših parolimpijcev. Vse spoštovanje do uspehov enih in drugih, ob tem pa se mi je porajalo vprašanje, ali gluhi športniki niso ljudje, da bi si zaslužili vsaj en stavek.

Po končanem govoru smo se razpršili po dvorani in se pogovarjali med seboj. S tem mislim, da sva bila z Damjanom sama, saj noben od povablencev ni vedel, kdo sva in zakaj sva tam. Predsednik Olimpijskega komiteja Slovenije dr. Janez Kocijančič je nekdanjega predsednika države prijel pod roko in ga začel predstavljati vsem navzočim športnikom. In ko sva mislila, da se bo ustavil pri naju, ga je dr. Kocijančič odpeljal drugam. Vsi trije s tolmačko smo bili nad tem popolnoma šokirani, saj smo pričakovali, da dr. Kocijančič ve, kdo smo in zakaj smo tam. Vendar omenjeni gospod ni imel pojma, kdo smo. Čez nekaj

časa sem tolmačko prosil, naj stopi k njemu in mu pove, kdo smo, ter da bi tudi mi radi govorili s predsednikom. Ko je to storila, je doživela novo presenečenje, saj se je dr. Kocijančič obrnil stran od nje in preslišal, kaj ga je prosila. Dr. Türk je slišal, kaj mu je rekla, se obrnil v najino smer ter z nama izmenjal nekaj naučenih stavkov – politično obarvanih in polnih obljub, kako se bo država potrudila za boljšo medijsko prepoznavnost gluhih in gluhega športa. Bla, bla, bla.

Pred prireditvijo v Cankarjevem domu smo se povabljenca zbrali v dvorani, kjer naj bi se bolje spoznali. Spet nas ni poznal nihče. Z Damjanom sva sedla in opazovala dogajanje. Novinarji so hodili od športnika do športnika, se pogovarjali z njimi in jih fotografirali. Mimo nas so hodili, kot da nas ni. Pa saj jih razumem, kako bi vedeli kdo smo, če pa jim nihče ni povedal, da sploh obstajamo. Po nekaj minutah se je pojavil minister za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, mi trije pa smo znova doživeli presenečenje. Hodil je naokrog, pozdravljal ljudi v dvorani, ko pa je prišel do nas, se kljub temu da nas je pred kratkim sprejel, sploh ni spomnil, kdo smo, in hladno odkorakal mimo. Sledil je govor in tudi v njem, tako kot pri nekdanjemu predsedniku države, gluhi nismo obstajali!

Ko smo hoteli prevzeti vstopnice za prireditev, sploh niso vedeli, da smo nanjo povabljeni, zato jih za nas niso pripravili. Prav tako so nam povedali, da ne moremo sedeti skupaj. Po nekaj minutah pogovora sem le dosegel, da smo dobili pet vstopnic v isti in dve v drugi vrsti, stran od ostalih. Stopili smo v dvorano, sedli in s pogledom iskali tolmačko. Prireditev se je začela, mi pa je nismo našli.

Čez nekaj minut sem je zagledal v zaodrju, kako s pogledom išče po dvorani, da bi nas zagledala. Ko sta se najina pogleda srečala, mi je nakazala, da ne bo stala na odru, saj ji niso priskrbeli mesta za tolmačenje. Pokazal sem ji, naj sede poleg nas (po čudežu je bil stol poleg nas prazen), da nam je med prireditvijo tolmačila kar na stolu. Peter Rankovič, ki je sedel drugje, pa je ostal brez tolmačenja.

Ne morem in ne bom se pritoževal glede izbora športnikov leta, saj nisem pričakoval, da nam bodo podelili kakšno priznanje. Moti pa me dejstvo, da so med odmori za televizijske oglase kazali dosežke vseh športnikov – posamično in moštveno. In glej, spet ni bilo o našem dosežku ne duha ne sluha. Tudi ko so kazali filme o uspehu športnikov invalidov, nas ni bilo zraven. Ne bom omenjal, koga so pokazali, saj ne želim metati slabe luči na njihove uspehe, menim pa, da so naši uspehi vredni vsaj toliko kot uspehi drugih športnikov in ekip, ki lani niso osvojili ničesar omembe vrednega.

Kljub temu da sem slišič, sem se počutil diskriminiranega, in sploh si ne morem zamišljati, kako so se počutili moji fantje. Sprašujem se, kam so izginile vrednote današnje družbe. Sem ponosen človek in zelo vesel, da se lahko družim z vami in vas poznam. Razočaran pa sem nad svetom slišičih, ki vas tako zapostavljajo, saj si tega ne zaslužite.

Želim si, da bi se še naprej družili in skupaj skušali osvojiti še kakšno medaljo za našo ljubo Slovenijo, kakršnakoli že je, saj je še vedno naša domovina.

Izidor Križan

Silvestrski turnir v bowlingu

Nasmejani tekmovalci

Štirje tekmovalci in ena tekmovalka smo se na silvestrovo udeležili turnirja v bowlingu na Dunaju. Pridružile so se nam tudi tri navijačice. Proti avstrijski prestolnici smo krenili zgodaj zjutraj, do cilja pa smo v prijetnem vzdušju potrebovali dobre štiri ure vožnje.

Tekmovanje je organiziralo dunajsko društvo gluhih WGSC1901, v dvorani pa se je zbralo veliko tekmovalcev in gledalcev iz Slovenije, Avstrije, Nemčije in Slovaške. Najprej so se med seboj pomerile dvojice. Slovenska predstavnika Lojze Potočnik in Jožef Švent sta med mo-

škimi z 1567 točkami v štirih igrah osvojila 3. mesto, 6. mesto pa sva z 1459 točkami zasedla Robert Rogel in Simon Špan. Med ženskami sta Fleri Švent in Margeth Reiter iz Gradca osvojili 1263 točk.

Pred tekmami posameznikov sta bila kosilo in polurni odmor. Igra je bila borbena in polna tekmovalnosti, na koncu pa je zmagal le eden. Med moškimi je v štirih igrah Simon Špan z 812 točkami osvojil 6. mesto, Lojze Potočnik s 735 točkami 9. mesto, Jožef Švent s 693 točkami 13. mesto, Robert Rogel pa s 612 točkami 21. mesto. V ženski konkurenci

je Fleri Švent s 611 točkami zasedla odlično 3. mesto.

Po tekmovanju smo se odpravili na silvestrsko zabavo, ki je trajala do zgodnjih jutranjih ur. Ko se je zaključila, smo se dobre volje in polni vtisov odpravili proti domu.

Robert Rogel

Ribarjenje v Vodichah

Janez Perčič

Član društva Auris in velik športnik Janez Perčič nam je poslal fotografijo z ribarjenja v Vodichah. Sodeč po njej, je bilo zelo uspešno. Kot pravi športni ribič je ujete ribe po fotografiranju spustil nazaj v vodo. Som na sliki je tehtal okrog dvajset kilogramov, krap pa okoli deset.

Boris Horvat Tihi

NOVO!

NAJBOLJ VZDRŽLJIVE BATERIJE ZA SLUŠNE APARATE.

BREZ VSEBNOSTI ŽIVEGA SREBRA!

SEDAJ ŠE ZA 30 % MOČNEJŠE!

Zvezni društveni gluhih in naglušnih Slovenije darujemo 0,18 evrov od vsakega prodanega zavočka baterij.

Na voljo v poslovalnicah Mercator, M Tehnika, Petrol in v trafikah 3DVA. Kmalu na voljo tudi v Intersparu in Tušu.

SET ZA ČIŠČENJE SLUŠNEGA APARATA:

- priročen, hiter in učinkovit,
- žepne velikosti,
- vsebuje ščetko in konico za odstranjevanje voska ter ostankov s slušnega aparata, pripomoček za čiščenje cevki in odprtin,
- omogoča lažje vstavljanje in odstranjevanje baterij z odpiranjem za vratca in magnetom.

Mariji Bitenc v slovo

V mesecu decembru smo se poslovili od naše najstarejše članice Marije Bitenc, ki bi 1. januarja dopolnila častitljivih 96 let.

Marija je bila sinonim našega društva in obenem predstavnica skromne, a pokončne in vztrajne, slovenske duše, ki je neomajno sledila svojim ciljem. Častitljiva leta, ki jih je dočakala, so le dokaz njenega nenehnega iskanja ter neumorne borbe za svoj prav.

Bila je nepogrešljiva udeleženka društvenih aktivnosti, izletov ter srečanj in se kot prava Gorenjka kljub visoki starosti redno udeleževala naših hribovskih pohodov, kjer je tudi mlajše rodove navduševala s kondicijo in strumnim korakom. Kljub letom je redno potovala po širni Sloveniji ter obiskovala znance in prijatelje iz sveta tišine. In mnogokrat smo bili presenečeni, kam vse jo je vodila njena popotniška žilica.

Sedaj, ko Marije ni več med nami, spoznavamo, da društveno dogajanje brez nje ne bo več takšno, kot je bilo, in tudi društveni prostori so nekam prazni. Obenem pa smo veseli in ponosni, da smo lahko bili pomemben dejavnik v njenem življenju. Iskreno verjamemo, da je našla mir in spokoj.

Draga Marija, hvala ti za vse lepe in nepozabne trenutke, ki si jih preživela z nami. Počivaj v miru in naj ti bo lahka rodna gruda.

Članice in člani Medobčinskega društva gluhih in naglušnih za Gorenjsko Auris Kranj

Mojemu očetu

Teden pred novim letom sva se videla in govorila.
Zdel si se mi bolj suh in bled kot ponavadi.
Vprašal sem te: 'Oče, kako si?'
'Saj bo,' si mi odgovoril.

Močno držal si me za roko in kamor sem se premaknil,
iskal si me z očmi,
kot bi mi hotel še nekaj povedati.

Nisem slutil, da je to najino skorajšnje slovo.
Nisem vedel, da je tako hudo, kot nikoli prej ni bilo.
Tiho in mirno je bilo najino zadnje slovo.

Novoletni dan vsi so proslavljali,
a mi od tebe na pokopališču smo se poslavljali.
Bilo mi je zelo hudo, a je že moralo biti tako.

Hvala za vse, kar si za nas storil, kar si nas naučil.
Predvsem pa za vso delavnost in tiste stvari,
ki jih v življenju nikoli ne moreš pozabiti.
Oče, še enkrat, hvala ti!

Sin Franc

Zahvala

Ob smrti najinih staršev Ivanke Irman in Franca Forštnerja se iskreno zahvaljujemo vsem članicam in članom Medobčinskega društva gluhih in naglušnih Velenje za izrečeno sožalje in sveče.

Iskrena hvala tudi vsem na Zvezi društev gluhih in naglušnih Slovenije za izrečeno sožalje.

Franc Forštner z ženo Ireno

*Prišel je zimski dih,
dan je prazen,
dan je tih.
Tebe dragi Jože ni,
da bi skupaj še bili.*

V slovo Jožetu Lakiju (1947 – 2012)

V mesecu decembru je od nas za vedno odšel Jože Laki.

Iskrena hvala vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti.

**Družine Dolanc, Cimerman,
Laki in prijateljica Marica Juhart**

Summary – povzetek

Celebrating the 20th anniversary of Slovenian Deaf Sports Association we remembered the beginning, joining the international deaf sports associations, winning 41 medals at the highest level competitions and other special achievements of our athletes and their teams.

The Association of Slovenian Sign Language Interpreters organised a conference paying special attention to the 10th anniversary of passing the Act on the Use of Slovenian Sign Language. Inviting representatives of different ministries, members of the working group who prepared the Act, sign language interpreters and colleagues from the Clubs they remembered the past and defined the guidelines for the future, emphasising the importance of education.

The Ministry of Labour, Family and Social Affairs has awarded Gorenjska Club's Secretary Zlata Crljenko for long-lasting and persistent work with deaf and hearing impaired. Congratulations!

Meeting with an Executive Director from the Directorate for Media at the Ministry of Education, Science, Culture and Sport we discussed the great number of obstacles deaf and hearing impaired are facing with when accessing different media.

The Council for Informational Media held a meeting with Association's editors reviewing what has been done and outlining the guidelines for the future. Even though the accessibility of information and communications for deaf and hearing impaired is still very limited we noticed some concrete steps forward in that respect.

In December we held a meeting of Association's Management Board and organised some assemblies to confirm the new Statute and Procedure Manual. We also organised a New Year's Reception for professional employees and Club's presidents.

Koledar državnih prvenstev gluhih v letu 2013

ŠPORTNA PANOGA	PREDVIDENI DATUM	LOKACIJA
Badminton – m/ž	2. 2. 2013	MDGN Slovenske Konjice
Bovling – posamično/dvojice/ mešano	23. 2. 2013	DGN Podravja Maribor
Šah – posamično in ekipno	2. 3. 2013	DGN Pomurja Murska Sobota
Bovling – trojice	6. 4. 2013	DGN Ljubljana
Odbojka – m/ž	13. 4. 2013	DGN Severne Primorske Nova Gorica
Baliranje – posamično	18. 5. 2013	DGN Ljubljana
Košarka	25. 5. 2013	DGN Koper
Orientacijski tek – m/ž	1. 6. 2013	DGN Dolenjske in Bele krajine
Športni ribolov	15. 6. 2013	MDGN Velenje
Odbojka na mivki – m/ž	31. 8. 2013	MDG Ljubljana
Baliranje – ekipno	7. 9. 2013	AURIS – MDGN za Gorenjsko
Futsal	5. 10. 2013	DGN Celje

